

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2017/2286**2017 m. gruodžio 6 d.**

dėl aplinkosaugos vadybos sistemos „Eco-Lighthouse“ reikalavimų pripažinimo atitinkančiais atitinkamus aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) reikalavimus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo 45 straipsnį

(pranešta dokumentu Nr. C(2017) 8082)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB ⁽¹⁾, ypač į jo 45 straipsnį,

pasikonsultavusi su komitetu, įsteigtu pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 49 straipsnį,

kadangi:

- (1) EMAS tikslas – skatinti organizacijas nuolat didinti savo aplinkosauginį veiksmingumą: diegti ir įgyvendinti aplinkosaugos vadybos sistemas, vertinti tokių sistemų veiksmingumą, teikti informaciją apie aplinkosauginį veiksmingumą, atvirai bendrauti su visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, taip pat skatinti organizacijos darbuotojus aktyviai prisidėti;
- (2) organizacijoms, taikančioms kitas aplinkosaugos vadybos sistemas ir norinčioms pradėti taikyti EMAS, turėtų būti sudarytos sąlygos tai padaryti kuo paprasčiau. Reikėtų apsvarstyti sąsajas su kitomis aplinkosaugos vadybos sistemomis, kad įgyvendinti EMAS būtų lengviau ir nebūtų dubliuojama jau esama praktika ir procedūros;
- (3) siekiant palengvinti EMAS įgyvendinimą ir išvengti esamos praktikos ir procedūrų, grindžiamų kitomis pagal tinkamas procedūras sertifikuotomis aplinkosaugos vadybos sistemomis, dubliavimo, atitinkamos kitų aplinkosaugos vadybos sistemų dalys, kurias Komisija pripažįsta atitinkančiomis atitinkamus EMAS reikalavimus, turėtų būti laikomos lygiavertėmis šiems reikalavimams;
- (4) pripažinimas turėtų būti grindžiamas tų kitų aplinkosaugos vadybos sistemų reikalavimų ir procedūrų analize ir jų gebėjimu pasiekti tuos pačius tikslus, kurie pasiekiami atitinkamais Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 reikalavimais;
- (5) 2016 m. sausio 26 d. Norvegija Komisijai atsiuntė raštišką prašymą pripažinti aplinkosaugos vadybos sistemą „Eco-Lighthouse“. Kartu ji pateikė papildomos informacijos, kad Komisija, vertindama atitinkamų aplinkosaugos vadybos sistemos dalių lygiavertiškumą EMAS reikalavimams, turėtų reikiamų įrodymų,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Remdamasi Norvegijos valdžios institucijų pateiktais įrodymais, Komisija pripažįsta, kad priede nurodytos sistemos „Eco-Lighthouse“ dalys atitinka atitinkamus Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 reikalavimus.

⁽¹⁾ OL L 342, 2009 12 22, p. 1.

2 straipsnis

Apie tokius sistemos „Eco-Lighthouse“ reikalavimų pakeitimus, kurie gali turėti poveikį šiam pripažinimui, Komisijai turi būti pranešama bent kartą per metus. Pakeitus minėtus reikalavimus arba Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 reikalavimus, Komisija gali nuspręsti šį sprendimą panaikinti arba iš dalies pakeisti.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2017 m. gruodžio 6 d.

Komisijos vardu
Karmenu VELLA
Komisijos narys

PRIEDAS

Įvadas

EMAS reglamentu ⁽¹⁾ sukurta puiki valdymo priemonė organizacijoms, kad jos galėtų savanoriškai vertinti savo aplinkosauginį veiksmingumą, apie jį pranešti ir jį didinti. Aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (toliau – EMAS) gali dalyvauti visos savo aplinkosauginį veiksmingumą didinti norinčios organizacijos. Ji apima visus ekonomikos ir paslaugų sektorius ir yra taikoma visame pasaulyje.

EMAS tikslas yra skatinti nuolat didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą kuriant ir įgyvendinant aplinkosaugos vadybos sistemas, sistemingai, objektyviai ir periodiškai vertinant tokių sistemų veikimą, teikiant informaciją apie aplinkosauginį veiksmingumą, palaikant atvirą dialogą su visuomene ir aktyviai dalyvaujant organizacijų darbuotojams, kartu teikiant atitinkamą mokymą.

EMAS reglamentu užtikrinamas EMAS registruotų organizacijų aplinkosauginio veiksmingumo patikimumas ir skaidrumas, taikant trečiosios šalies vertinimo, atliekamo akredituotų arba leidimus gavusių vertintojų, sistemą.

Kad būtų lengviau registruoti organizacijas, kurios įgyvendino kitas aplinkosaugos vadybos sistemas ir nori pereiti prie EMAS, reglamente nustatyta ⁽²⁾, kad Komisija pripažįsta kitas nacionalines ar regionines aplinkosaugos vadybos sistemas arba jų dalis, kurios atitinka reglamento atitinkamus reikalavimus, jeigu įvykdytos tam tikros sąlygos.

Reglamento 45 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės gali pateikti Komisijai rašytinį prašymą esamas aplinkosaugos vadybos sistemas arba jų dalis, kurios yra patvirtintos pagal tinkamas nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu pripažintas sertifikavimo procedūras, pripažinti atitinkančiomis šio reglamento atitinkamus reikalavimus.

Išnagrinėjusi šį prašymą Komisija, veikdama pagal reglamento 49 straipsnio 2 dalyje nurodytą patariamąją procedūrą, pripažįsta atitinkamas aplinkosaugos vadybos sistemų dalis ir pripažįsta sertifikavimo įstaigoms keliamus akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimus, jeigu mano, kad valstybė narė:

- savo prašyme pakankamai ir aiškiai nurodė atitinkamas aplinkosaugos vadybos sistemų dalis ir atitinkamus šio reglamento reikalavimus,
- pateikė pakankamai įrodymų, kad tos aplinkosaugos vadybos sistemos visos atitinkamos dalys atitinka šio reglamento reikalavimus.

Pripažinimo poveikis: pagal reglamento 4 straipsnio 3 dalį organizacijos, norinčios būti registruotos EMAS ir turinčios sertifikuotą aplinkosaugos vadybos sistemą, pripažintą pagal 45 straipsnį, neprivalo atlikti tų dalių, kurios pripažintos lygiavertėmis šiam reglamentui, analizės.

Tačiau reikėtų pažymėti, kad tuo metu, kai vertinamas pasirengimas registracijai EMAS arba šios registracijos galiojimo pratęsimui, taikoma 18 straipsnio nuostata.

EMAS akredituotas arba leidimą turintis vertintojas vertina, ar reglamento reikalavimus atitinka tokios privalomos procedūros kaip organizacijos aplinkosaugos analizė, aplinkosaugos politika, vadybos sistema ar audito procedūros ir jų įgyvendinimas. Todėl kitos aplinkosaugos vadybos sistemos, pagal 45 straipsnį pripažintos atitinkančia Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 atitinkamus reikalavimus, dalys taip pat turi būti įvertintos, siekiant užtikrinti, kad jų įgyvendinimas atitiktų reikalavimus, pripažintus lygiavertėmis atliekant šią pripažinimo procedūrą.

Pavyzdžiui, tai, kad kitos aplinkosaugos vadybos sistemos dokumentų tvarkymo procedūra yra pripažinta lygiaverte, nereiškia, jog negalima vertinti, ar tinkamai ši procedūra įgyvendinama, siekiant užtikrinti, kad į ją būtų įtraukta reikalaujama svarbi informacija.

⁽¹⁾ Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009.

⁽²⁾ Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 45 straipsnis.

Šis pripažinimas taip pat minimas Viešųjų pirkimų direktyvoje ⁽¹⁾: jos 62 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kitos aplinkosaugos vadybos sistemos, pripažintos pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 45 straipsnį, yra viena iš trijų rūšių pažymų, kurias per viešųjų pirkimų procedūrą gali nurodyti perkančiosios organizacijos, reikalaujamos pateikti pažymas, kad laikomasi tam tikrų aplinkosaugos vadybos sistemų arba standartų.

2016 m. sausio 26 d. Norvegija atsiuntė preliminarią paraišką, kurioje paprašyta pagal EMAS reglamentą pripažinti jos nacionalinę aplinkosauginio sertifikavimo sistemą „Eco-Lighthouse Foundation“ (toliau – ELH). Kartu su šiuo prašymu pateikta papildomos informacijos siekiant aiškiai išdėstyti „Eco-Lighthouse“ vadybos sistemos reikalavimus kartu su atitinkamais EMAS reglamento (įskaitant priedus) reikalavimais ir pateikti Komisijai reikiamų įrodymų, kad ji galėtų nustatyti, ar atitinkamos šios aplinkosaugos vadybos sistemos dalys atitinka reglamento reikalavimus.

Remdamasi šiais įrodymais Komisija galėjo nustatyti šios aplinkosaugos vadybos sistemos reikalavimų atitikties atitinkamiems EMAS reglamento reikalavimams lygį, kaip išsamiai išdėstyta šiame dokumente.

Sistemos ELH aiškinamoji lentelė (sąvokos)

ELH sąvoka (LT)	ELH sąvoka (NO)	ELH sąvokos apibrėžtis
„Eco-Lighthouse Foundation“ („Eco-Lighthouse“, ELH)	Stiftelsen Miljøfyrtårn (Miljøfyrtårn)	Juridinis asmuo, kuris administruoja, stebi ir tobulina sertifikavimo sistemą ELH.
ELH aplinkosaugos ataskaita	Miljøkartlegging	Internetu teikiama ataskaita, kurią rengia konsultantas pagal atrinktų kriterijų sąrašą. Įmonė dokumentais patvirtina, kad atitinka tuos kriterijus. Sertifikuotojas galiausiai patvirtina šią ataskaitą (<i>Miljøkartlegging</i>) ir taip patvirtina atitiktį ELH kriterijams.
Bendrieji kriterijai	Felles kriterier	Kriterijai, taikomi visoms įmonėms, kurios nori būti ELH sertifikuotos. Įmonė taip pat nurodo, ar patalpos, kuriose ji įsikūrusi, yra nuosavos, ar nuomojamos, ir nusprendžia, kurie kriterijai taikytini, pavyzdžiui, energijai, atliekų šalinimui ir kt. Bendrieji kriterijai apima svarbiausius aplinkosaugos aspektus, kurie yra bendri visoms įmonėms.
Konkrečiau sektoriaus kriterijai	Bransjespesifikke kriterier	Kriterijai, taikomi konkrečių sektorių įmonėms, kurios nori būti ELH sertifikuotos. Šie konkrečiam sektoriui skirti kriterijai apima svarbiausius aplinkosaugos aspektus tame sektoriuje.
Aplinkosaugos vadybininkas	miljøfyrtårnansvarlig	Įmonėje dirbantis asmuo, paskirtas jos vadovybės būti atsakingu už ELH sistemos įgyvendinimą.
Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita	årlig Klima- og miljørapport	Įmonių ataskaitos, kiekvienais metais iki balandžio 1 d. pateikiamos ELH interneto portale. Kai kurie iš rodiklių yra universalūs, kiti parinkti pagal pasirinktus kriterijus. Ten pat pranešama ir apie veiksmų planą. Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita turi būti prieinama susipažinti plačiai visuomenei.
Veiksmų planas / aplinkosaugos programa	handlingsplan	Ateinančių metų įmonės veiksmų planas, susijęs su kiekviena aplinkosaugos sritimi ir įformintas dokumentais metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje. Atsakomybės sritys ir galutiniai terminai gali būti įforminti dokumentais aplinkosaugos ataskaitoje (<i>Miljøkartlegging</i>) arba įmonės savose vidaus sistemose.

⁽¹⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

ELH sąvoka (LT)	ELH sąvoka (NO)	ELH sąvokos apibrėžtis
Metinė vadovybės atliekama peržiūra	ledelsens gjennomgang	Aukščiausios grandies ir vidurinės grandies vadovai kartą per metus posėdyje peržiūri ir įvertina sveikatos, saugos ir aplinkosaugos (toliau – SSA) sistemą, kokybės kontrolės sistemą, ELH įgyvendinimą ir kitus įmonei aktualius klausimus.
Aplinkosaugos vadybos grupė	miljøgruppe	Ši darbo grupė paskiriama padėti aplinkosaugos vadybininkui įgyvendinti ELH sistemą. Jos darbe gali dalyvauti atsakingi už SSA (sveikatą, saugą ir aplinkosaugą) ir kiti suinteresuoti asmenys.
„Eco-Lighthouse“ interneto portalas	Miljøfyrtårnportalen	Interneto portalas, kuriame tvarkomi įmonių, savivaldybių, konsultantų ir sertifikuotojų dokumentai, įskaitant visus atitikties kriterijams ir sertifikavimo dokumentus.
Konkrečiai įmonei nustatyti rodikliai	virksomhetsspesifikke sjekkpunkter	Rodikliai, parengti įmonės prašymu ir įtraukti į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą. Tai yra mokama paslauga.
Vidaus konsultantas	Internkonsulent	Įmonės darbuotojas, savo darbu siekiantis ELH sertifikavimo. Šis darbuotojas baigia ELH konsultantų mokymą, todėl yra kvalifikuotas padėti įmonei sertifikavimo proceso metu, kad nereikėtų samdyti ELH išorės konsultanto atliekant sertifikavimą pirmą kartą.
SSA kontrolinis sąrašas	HMS sjekkliste	Įmonės vidaus kontrolinis sąrašas, skirtas kasmetinei SSA (sveikatos, saugos ir aplinkosaugos) peržiūrai. Svarbiausi jo punktai: teisinių reikalavimų atnaujinimas, darbuotojų ir vadovybės vidaus mokymas, aplinkosaugos politika, tikslai ir pasiekimai metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje, neatitikties ištaisymas.
Aplinkosaugos politika	Miljøpolicy	Įmonės aukščiausiosios vadovybės suformuluoti su aplinkosauginiu veiksmingumu susiję siekiai ir gairės.
Aplinkosaugos aspektas	miljøaspekt	Įmonės vykdomos veiklos, gaminamų produktų arba teikiamų paslaugų aspektai, galintys paveikti aplinką.
Tiesioginis aplinkosaugos aspektas	Direkte miljøaspekt	Įmonės vykdomos veiklos, gaminamų produktų arba teikiamų paslaugų aspektai, kuriuos įmonė tiesiogiai kontroliuoja.
Netiesioginis aplinkosaugos aspektas	Indirekte miljøaspekt	Įmonės vykdomos veiklos, gaminamų produktų arba teikiamų paslaugų aspektai, kurių įmonė tiesiogiai nekontroliuoja, tačiau gali daryti jiems įtaką.
Aplinkosaugos tikslas	miljømål	Aplinkosaugos tikslai, kuriuos ketinama pasiekti ateinančiais metais, įforminti dokumentais metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje.
Aplinkosaugos vadybos sistema	miljøledelsessystem	Integruota vadybos sistema, kurioje nustatomos įmonės poveikio aplinkai rūšys ir taikomi tam tikri aplinkosaugos kriterijai siekiant šį poveikį valdyti. Aplinkosaugos vadybos sistema derinama prie įmonės veiklos valdymo, joje nustatomi aiškūs tikslai, pateikiami veiksmų planai, kuriuose numatytos konkrečios įgyvendintinos priemonės, ir ja užtikrinamas nuolatinis padėties gerinimas.

ELH sąvoka (LT)	ELH sąvoka (NO)	ELH sąvokos apibrėžtis
Esminis pokytis	stor endring	Bet koks įmonės veiklos, įskaitant produktus ir paslaugas, pokytis – veiklos vietos, organizacijos ar administracijos pakeitimas, darantis reikšmingą poveikį aplinkosaugos vadybos sistemai arba su įmone susijusiems aplinkosaugos aspektams.
Neatitiktis	Avvik	Nukrypimas nuo teisinio reikalavimo ar nuo ELH kriterijų arba nuo jų abiejų, jeigu teisinis reikalavimas yra ir ELH kriterijus. Pagrindiniai aplinkosaugos teisiniai reikalavimai yra ir ELH kriterijai. Jeigu nesilaikoma kurio nors ELH kriterijaus, įmonės sertifikuoti negalima.

Metodika, pagal kurią tikrinama informacija apie pripažintą aplinkosaugos vadybos sistemą

Šiame dokumente siekiama apibūdinti aplinkosaugos vadybos sistemos „Eco-Lighthouse“ reikalavimus ir įvertinti šių reikalavimų atitiktį EMAS reglamento atitinkamiems reikalavimams. Šiuo vertinimu siekiama dviejų pagrindinių tikslų:

1. padėti organizacijai, įgyvendinusiai kitą aplinkosaugos vadybos sistemą ir norinčiai pereiti prie EMAS, lengviau pereiti prie EMAS.
2. lengviau palyginti „Eco-Lighthouse“ ir EMAS reikalavimus.

Rengdama šį vertinimą Komisija atliko abiejų sistemų reikalavimų skirtumų analizę. Po šios analizės atitinkami reikalavimai suskirstyti į pagrindinių reikalavimų grupes atitinkamai pagal įvairias aplinkosaugos vadybos sistemos dalis. Tada įvertinta šių dalių atitiktis EMAS reglamento atitinkamiems reikalavimams.

Tolesniuose šios ataskaitos puslapiuose analizuojamos **šios aplinkosaugos vadybos sistemos dalys:**

1. Aukščiausiosios vadovybės išipareigojimas ir dalyvavimas
2. Aplinkosaugos analizės atlikimas – preliminari analizė
3. Aplinkosaugos politikos nustatymas
4. Teisinės atitikties užtikrinimas
5. Tikslai ir aplinkosaugos programa, nustatomi siekiant užtikrinti nuolatinį padėties gerinimą
6. Organizacinė struktūra, mokymas ir darbuotojų dalyvavimas
7. Dokumentų reikalavimai
8. Veiklos valdymas
9. Avarinė parengtis ir reagavimas
10. Tikrinimas, vidaus auditas ir taisomieji veiksmai
11. Komunikavimas (vidinis ir išorinis)
12. Vadovybės atliekama peržiūra

Be to, šioje ataskaitoje įvertinti ir **akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai**, pagal kuriuos sistemos leidžiama vertinti trečiajai šaliai – kvalifikuotam auditoriui.

Kiekviena iš šių dalių toliau išsamiai įvertinama, kiek ELH reikalavimai atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus. Vertindama šią atitiktį Komisija apsvarstė gebėjimą ELH reikalavimais pasiekti tuos tikslus, kurių siekiama atitinkamais EMAS reikalavimais, užtikrinant tokio paties lygio griežtumą ir patikimumą ⁽¹⁾.

Kai kuriais atvejais ELH sistemos dalys iš dalies atitinka EMAS reikalavimus, bet tų reikalavimų nevisiškai laikomasi. Siekiant pateikti detalų vertinimą, šios dalys nurodytos kaip „iš dalies atitinkančios EMAS reikalavimus“ ir pateikta paaiškinimų siekiant padėti ELH sertifikuotoms organizacijoms, kurios norėtų pasiekti atitiktį EMAS.

Po šio įvairių sistemos dalių vertinimo jas galima suskirstyti į tris kategorijas:

- neatitinkančios EMAS reikalavimų,
- iš dalies atitinkančios EMAS reikalavimus,
- atitinkančios EMAS reikalavimus.

Tos dalys, kurios pripažintos atitinkančiomis EMAS atitinkamus reikalavimus (trečia kategorija), yra laikomos lygiavertėmis.

Sistemos „Eco-Lighthouse“ aprašymas

Sertifikavimo sistema „Eco-Lighthouse“ yra Norvegijoje plačiausiai naudojama aplinkosaugos vadybos sistema, kurioje jau išduota daugiau kaip 5 tūkst. galiojančių sertifikatų mažoms, vidutinėms ir didelėms organizacijoms (ELH sistema neskirta įmonėms, turinčioms sudėtingų aplinkosaugos problemų) ⁽²⁾. Naudodamasi lengvai įgyvendinamomis, konkrečiomis, aktualiomis ir naudingomis (plačiausia prasme – vietai, regionui, visam pasauliui) priemonėmis įmonės gali didinti savo aplinkosauginį veiksmingumą, kontroliuoti savo poveikį aplinkai ir įrodyti savo pasiryžimą siekti įmonių socialinės atsakomybės.

Sertifikavimo sistemoje „Eco-Lighthouse“ aplinkosaugos (tiek vidaus, tiek išorės aplinkosaugos aspektų) vadyba yra integruota į teisinę sistemą, kurią sudaro Norvegijos taisyklės dėl sistemingos sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veiklos įmonėse.

Įmonė, norinti būti „Eco-Lighthouse“ sertifikuota, privalo:

prieš sertifikavimą

1. Pasamdyti kvalifikuotą „Eco-Lighthouse“ konsultantą, kuris yra ELH išmokytas, patvirtintas ir kontroliuojamas, atlikti šias užduotis:
 - a) atlikti įmonės aplinkosaugos analizę (*miljøanalyse*). Remdamasis šia preliminaria analize jis atrinks atitinkamus konkretaus sektoriaus kriterijus (*bransjespesifikke kriterier*), taikytinus tai įmonei kartu su bendraisiais kriterijais ⁽³⁾, kurie taikomi visoms organizacijoms;
 - b) parengti ir padėti užpildyti aplinkosaugos ataskaitą ⁽⁴⁾ (*Miljøkartlegging*) ELH interneto portale;
 - c) naudojantis šia pagalbine internetine priemone (*Miljøkartlegging*) siekti atitikti reikiamus kriterijus ir tai įforminti dokumentais;
 - d) mokyti organizacijos paskirtą vidaus aplinkosaugos vadybininką (*miljøfyrtårnansvarlig*) naudotis ELH interneto portalu, įskaitant aplinkosaugos ataskaitą;

⁽¹⁾ Šį reikalaujamą aukštą atitikties lygį reikėtų suprasti atsižvelgiant į reglamento 4 straipsnį, kuriame apibrėžtos EMAS registracijos sąlygos. Pagal šio straipsnio 3 dalį organizacijos, turinčios pagal 45 straipsnį pripažintą sertifikuotą aplinkosaugos vadybos sistemą, neprivalo analizuoti tų jos dalių, kurios pripažintos lygiavertėmis šio reglamento reikalavimams. Taigi lygiavertėmis pripažintos dalys turėtų garantuotai atlikti tą pačią funkciją, kaip ir atitinkamos EMAS sistemos dalys, EMAS įgyvendinimo ir registracijos atžvilgiu.

⁽²⁾ Žr. ELH interneto svetainę: <http://eco-lighthouse.org/certification-scheme/>.

⁽³⁾ Į anglų kalbą išverstus kriterijus žr. <http://eco-lighthouse.org/statistik/> (išversti bendrieji kriterijai ir keli pasirinkti konkrečių sektorių kriterijų rinkiniai). Juos norvegų kalba žr. <http://www.miljøfyrtårn.no/dette-er-miljøfyrtårn/bransjekriterier/9-miljt/miljt/55-bransjekriterier-gruppett>.

⁽⁴⁾ Ji nepainiotina su EMAS aplinkosaugos ataskaita, kuri nurodyta EMAS reglamento 2 ir 18 straipsniuose ir IV priedo B dalyje.

- e) išmokyti vidaus aplinkosaugos vadybininką užpildyti pirmąją metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą; šiose ataskaitose kiekvienais metais (po sertifikavimo) atsiskaitoma už visus praėjusius kalendorinius metus;
 - f) vadovauti procesui, kuriuo siekiama laikytis kriterijų.
2. Organizacija, savarankiškai atsiskaitydama internetu teikiamoje aplinkosaugos ataskaitoje, prieš sertifikavimo procesą patvirtina, kad atitinka nustatytus bendrojo ir konkretaus sektoriaus kriterijus. Visų bendrųjų ir konkretaus sektoriaus kriterijų laikymasis yra būtina sertifikavimo sąlyga. Aplinkosaugos ataskaitoje saugomas įrašas, kad ši (preliminaraus) savarankiško atsiskaitymo užduotis yra atlikta.
 3. Bendrieji ir konkretaus sektoriaus kriterijai ELH parengiami bendradarbiaujant su atitinkamomis valdžios institucijomis, mokslininkais, interesų grupių organizacijomis, vartotojais ir patyrusiais konsultantais bei sertifikuotojais, siekiant nustatyti atitinkamam sektoriui reikšmingus aplinkosaugos aspektus bei veiksmingas priemones ir skirti jiems dėmesio; šie kriterijai yra periodiškai peržiūrimi.
 4. Kriterijai yra šios vadybos sistemos pagrindas – taip užtikrinamas tinkamas sistemos veikimas. Apie visų kriterijų laikymąsi turi būti pranešama „Eco-Lighthouse“ interneto portale pateikiant aplinkosaugos ataskaitą.
 5. Klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita (*Klima- og miljørapport*), parengiama ir pateikiama ELH interneto portale, apima universaliuosius rodiklius ir parametrus, taikytinus visoms pramonės sritims, kartu su konkrečiais rodikliais, parengtais pasirinkus atitinkamus kriterijus.
 6. Kai įmonė mano, kad jau atitinka visus kriterijus, ir pateikiama pirmoji klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita, sertifikuotojas (vertintojas) atlieka sertifikavimą. Jis gauna prieigą prie reikiamos informacijos interneto portale, o tada apsilanko vietoje ir atlieka pokalbius bei patikras. Vertintojas (sertifikuotojas) sertifikuoja savivaldybės, kurioje įsikūrusi įmonė, vardu, tačiau yra išmokytas, patvirtintas (gavęs leidimą) ir kontroliuojamas „Eco-Lighthouse“ centrinės administracijos, įskaitant (nuo 2017 m.) stebėjamą darbo vietoje. Nukrypimai nuo kriterijų ir tų nukrypimų šalinimas įforminami dokumentais aplinkosaugos ataskaitoje.
 7. Dokumentais įformintus viso proceso rezultatus patikrina „ELH Foundation“ ir išduodamas sertifikatas. Tik šiame etape išduodama atitinkama sertifikavimo ataskaita ir pripažinimo raštas.

Po sertifikavimo

Po sertifikavimo kiekvienais metais iki balandžio 1 d. pateikiama klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita, kurioje nustatomos sąlygos pagal tam tikrus parametrus, pranešama apie pasiektus anksčiau iškeltus aplinkosaugos tikslus ir išsamiai išdėstomi būsimi tikslai. Šią metinę ataskaitą rengia aplinkosaugos vadybininkas.

Pakartotinis sertifikavimas atliekamas kas trejus metus.

Jo procesas yra toks pats, nors per pakartotinį sertifikavimą neprivaloma samdyti konsultanto. Vietoj to aplinkosaugos vadybininkas (*Miljøfyrtårnansvarlig*) yra atsakingas už pakartotinio sertifikavimo organizavimą, tolesnės atitikties kriterijams tikrinimą, aplinkosaugos ataskaitos pildymą ir dokumentų pateikimą sertifikuotojui (vertintojui) suteikiant jam prieigą prie įmonės duomenų ELH interneto portale. Ši nauja aplinkosaugos ataskaita su atitinkamais dokumentais ir pateiktos ankstesnių metų klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos yra pagrindiniai prieš pakartotinį sertifikavimą pateikiami įrodymai, o susitikime su įmone sertifikuotojas (vertintojas) surengia pokalbius ir patikras vietoje bei patalpų patikrinimą, kaip ir per pirmąjį sertifikavimą.

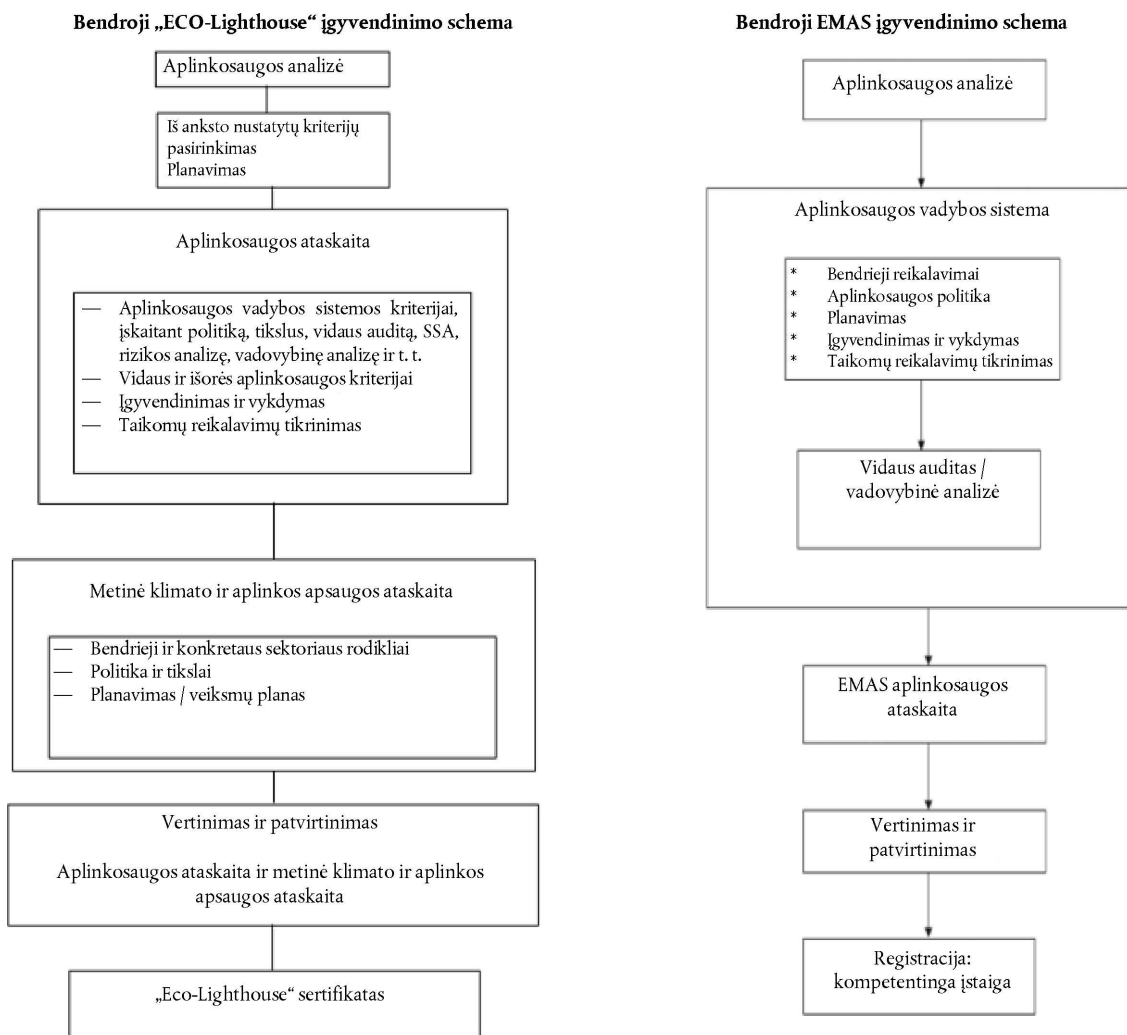
Pažymėtina, kad:

daugiau kaip 300 Norvegijos savivaldybių (kurių iš viso yra apie 430) yra sertifikavimo sistemos „Eco-Lighthouse“ narės, moka nario mokestį. Narių įmonėms ELH sertifikavimas yra lengvesnis – joms užtikrinama, kad tos vietovės įmonės galėtų naudotis sertifikuotojo (vertintojo) paslaugomis. Taip pat tikimasi, kad savivaldybės sieks savo įmonių sertifikavimo.

Vertintojai (sertifikuotojai), kurie dalyvauja sertifikavimo etape, gali būti pasamdyti savivaldybės, apskrities administracijos ar privačios įmonės ir yra *mokomi, patvirtinami bei kontroliuojami* „Eco-Lighthouse Foundation“. Svarbu pažymėti, kad „Eco-Lighthouse“ sistemoje savivaldybė yra sertifikavimo įstaiga, taigi sertifikuotojai (gavę ELH leidimus) veikia savivaldybės, o ne „Eco-Lighthouse“ administracijos vardu.

„Eco-Lighthouse Foundation“ yra nuo 2016 m. gegužės mėn. sertifikuota pagal standartą ISO-9001:2015.

Bendra ELH ir EMAS įgyvendinimo schema

1 DALIS

Aukščiausiosios vadovybės įsipareigojimas ir dalyvavimas

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Aukščiausiosios vadovybės įsitraukimas ir įsipareigojimas. EMAS sistemoje aukščiausioji vadovybė nustato organizacijos aplinkosaugos politiką (1.1) ir atsiskaito už aplinkosaugos vadybos sistemos tinkamą įgyvendinimą (1.2), įskaitant už aplinkos apsaugą atsakingo vadovybės atstovo paskyrimą (1.3). (Teisinis pagrindas: 2 straipsnio 1 dalis ir II priedo A2, A4 skirsniai)
2. Vadovybė turėtų reguliariai peržiūrėti padarytą pažangą ir spręsti nustatytas problemas. Reikia, kad vadovybė reguliariai dalyvautų susirinkimuose ir iniciatyvose pagal aplinkosaugos vadybos sistemą. (II priedo A6 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. Aukščiausiosios vadovybės įsitraukimas ir įsipareigojimas
 - 1.1. Organizacijos aplinkosaugos politikos nustatymas

Pagal bendrąjį kriterijų (toliau – BK) Nr. 1945 ⁽¹⁾ reikalaujama, kad organizacijos nustatytų savo aplinkosaugos politiką. Be to, organizacijos vadovybės parašais patvirtinamas sprendimas dalyvauti šioje sistemoje ir įsipareigojimas laikytis įvairių jos kriterijų.

⁽¹⁾ Juo nustatyta: „Įmonė turi nustatyti aplinkosaugos politiką ir sveikatos apsaugos, aplinkosaugos bei saugos tikslus. Jie turi būti įforminti dokumentais aplinkosaugos vadybos sistemoje arba veiksmų plane, skirtame įtraukti į „Eco-Lighthouse“ metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą.“

1.2. Atskaitomybė už tinkamą aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimą

Pagal BK Nr. 6 vadovybė turi atlikti metinę SSA sistemos ir „Eco-Lighthouse“ procedūrų peržiūrą ir įvertinti, ar jos veikia taip, kaip numatyta.

Pasirašydama dalyvavimo ELH sistemoje sąlygas ir kasmet vadovybės atliekamos peržiūros protokolą, aukščiausioji vadovybė yra atskaitinga už tinkamą vadybos sistemos įgyvendinimą ir už metinės klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos (*Klima- og miljørapport*) tikslumą.

1.3. Už aplinkos apsaugą atsakingo vadovybės atstovo paskyrimas

Vienas personalo narys paskiriamas aplinkosaugos vadybininku (*Miljøfyrtnansvarlig*). Tai nebūtinai visą darbo dieną einamos pareigos – jos priklauso nuo organizacijos dydžio. Aplinkosaugos vadybininkas gali būti išmokytas konsultanto per pirmąjį sertifikavimą arba išmokytas ankstesnio vadybininko. Didesnėse organizacijose aplinkosaugos vadybininkas kartais dalyvauja ELH konsultantų mokymo kurse (taip įgydamas vidaus konsultanto (*internkonsulent*) kvalifikaciją). Jo užduotys konkrečiai nustatomos pagal 6-ąjį reikalavimą (Organizacinė struktūra, mokymas ir darbuotojų dalyvavimas).

2. Vadovybė reguliariai peržiūri padarytą pažangą ir sprendžia nustatytas problemas.

Tai daroma vadovybei atliekant metinę peržiūrą ⁽¹⁾ (*ledelsens gjennomgang*), kurią savo parašais patvirtina vadovybė (vadovybė pasirašo metinės peržiūros posėdžio protokolą). Pateikiama neatitiktis (teisinės ir (arba) bet kokios neatitiktis ELH kriterijams) ataskaita ir metinė (-ės) klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita (-os). Pastaroji ataskaita apima aplinkosauginio veiksmingumo vertinimą ir ateinančių metų aplinkosaugos tikslus. Galima pateikti (ypač kai yra nustatyta neatitiktis) sertifikavimo arba pakartotinio sertifikavimo ataskaitas.

Taigi šis kiekvienais metais atliekamas vertinimas yra kokybės (klientų pasitenkinimo, organizacijos, nustatytos neatitiktis) patikrinimas, tačiau jį atliekant taip pat vertinama, kaip siekiama aplinkosaugos tikslų ir kaip įgyvendinamas veiksmų planas, bei peržiūrima pažanga, padaryta sprendžiant tokius klausimus kaip atliekos, energijos vartojimas ir atitinkamam sektoriui aktualūs aplinkosaugos rodikliai. Jeigu yra neatitiktis ELH ir (arba) išorės aplinkos reikalavimams, ji ištaisoma šiame etape (problemos sprendžiamos iškart arba, jei tai neįmanoma, įtraukiamos į ateinančių metų veiksmų planą).

Pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1950 „įmonė turi nustatyti pranešimo apie neatitiktį ir jos ištaisymo procedūras“ ⁽²⁾. Taigi vadovybė atsiskaito už aplinkosaugos politiką, tikslus ir pasiekimus ELH sistemoje, kartą per metus (arba dažniau) atnaujindama ir patvirtindama savo įsipareigojimą.

Be to, papildoma SSA sistema, privaloma pagal Norvegijos teisę ⁽³⁾, užtikrinama, kad aplinkosaugos tikslai, kurie pateikti veiksmų plane ir apie kuriuos pranešama metinės klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos dalyje „Pasiekimai“, būtų pasiekti ir būtų laikomasi nurodymų.

Komisijos išvada

Aukščiausio rango vadovas pasirašo dalyvavimo ELH sąlygas ir įsipareigojimus pradiniam sertifikavimo proceso etape (per interneto portalą). Pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1945 organizacijos privalo nustatyti savo aplinkosaugos politiką. Vadovavimas nuosekliai ir reguliariai vykdomas kelis kartus per metus atliekant patikras ir vadovybei atliekant metinę peržiūrą. ELH sistemą įgyvendinanti organizacija taip pat turi paskirti aplinkosaugos vadybininką, kuris atsiskaito aukščiausiosios vadovybei (arba yra aukščiausiosios vadovybės narys) ir palaiko ryšius su personalu ELH klausimais.

⁽¹⁾ Pareiga palaikyti vidaus kontrolę: „Pareiga pradėti ir vykdyti vidaus kontrolę tenka už įmonę „atsakingam asmeniui“. Turima omenyje įmonės vadovybė arba savininkas. Nors vidaus kontrolė turi būti vykdoma visais įmonės lygmenimis, pagrindinė atsakomybė už jos sistemos diegimą ir tolesnį taikymą tenka aukščiausiosios įmonės vadovybei. Tačiau iš šio skirsnio aišku, kad vidaus kontrolė turi būti pradedama ir vykdoma bendradarbiaujant su darbuotojais, darbo aplinkos komitetu, saugos įgaliotiniu (-iais) ir (arba) darbuotojų atstovais, kai jie yra paskirti.

⁽²⁾ Teisinis šio kriterijaus pagrindas yra Sistemingos sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veiklos įmonėse taisyklės (Vidaus kontrolės taisyklės), 5.7 skirsnis.

⁽³⁾ Teisinio teksto nuoroda <https://www.arbeidstilsynet.no/binfil/download2.php?tid=92156&tid=92156> Daugiau informacijos <http://www.hse.gov.uk/>.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **aukščiausiosios vadovybės įsipareigojimu ir dalyvavimu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

2 DALIS

Aplinkosaugos analizės atlikimas (preliminari analizė)

Atitinkami EMAS reikalavimai

Prieš savo registraciją organizacija atlieka aplinkosaugos analizę remdamasi reglamento I priedu (4 straipsnio 1 dalies a punktas, I priedas, II priedo A.3.1 skirsnis).

Ši preliminarini analizė apima šias sritis:

- 1) su aplinka susijusių taikomų teisinių reikalavimų nustatymą;
- 2) visų tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų, darančių reikšmingą poveikį aplinkai, nustatymą, atitinkamai kokybiškai ir kiekybiškai juos apibrėžiant, ir nustatytų reikšmingų aspektų registro sudarymą;
- 3) poveikio aplinkai reikšmingumo vertinimo kriterijų apibūdinimą;
- 4) visos taikomos aplinkosaugos vadybos praktikos ir procedūrų analizę;
- 5) ankstesnių incidentų tyrimo rezultatų vertinimą.

Šią analizę turi įvertinti išorės vertintojas.

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Bendrasis vertinimas: ELH preliminarią analizę, vadinamą aplinkosaugos ataskaita (*Miljøkartlegging*), atlieka konsultantas (ELH išmokytas, patvirtintas ir kontroliuojamas). Po organizacijos analizės jis atrenka reikiamus kriterijus, kuriuos organizacija turi atitikti, kad būtų ELH sertifikuota. Remiantis šia analize, internetu parengiama aplinkosaugos ataskaita (*Miljøkartlegging*) kaip kriterijų, kuriuos reikia atitikti, sąrašas – taip organizacijai padedama nustatyti, kokioje srityje reikėtų daryti pažangą. Tolesniame etape per interaktyvią procedūrą ELH interneto portale (*Miljøfyrtårnportalen*) organizacija gali įvesti duomenis apie pažangą ir stebėti visą taikytinų kriterijų, kurių reikia laikytis, sąrašą.

ELH siūlomi bendrieji kriterijai, taikytini visiems sektoriams, ir iš anksto nustatyti konkreitiems sektoriams taikytini kriterijai (jie nustatyti iš viso 14-ai skirtingų sektorių ⁽¹⁾).

1) Su aplinka susijusių taikomų teisinių reikalavimų nustatymas

Pagal bendruosius kriterijus taip pat tikrinama atitiktis teisiniams reikalavimams. Tai tikrinama pagal BK Nr. 1944: *Įmonė turi užtikrinti, kad būtų prieinama (?) atnaujinta atitinkamų įstatymų ir taisyklių, kuriais nustatyti sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos reikalavimai, apžvalga*. Juos galima lengviau gauti ir sudaryti jų sąrašą naudojantis Norvegijos Vyriausybės interneto svetaine *Regelhjelp* ⁽²⁾, kurioje įmonei įvedus savo organizacijos identifikacinį numerį sudaromas tai įmonei taikomų teisinių reikalavimų, įskaitant susijusių su aplinka, sąrašas. Bendruosiuose ir konkrečių sektorių kriterijuose visi kriterijai, kurie paimti iš įstatymų ir taisyklių, yra aiškiai pažymėti simboliu § – tai konkrečiai reiškia, kad tokio kriterijaus tikslas yra teisinių reikalavimų laikymasis.

2) Visų tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų, darančių reikšmingą poveikį aplinkai, nustatymas, atitinkamai kokybiškai ir kiekybiškai juos apibrėžiant, ir nustatytų reikšmingų aspektų registro sudarymas

Per kriterijų rengimo procesą nustatomi ir į sąrašą įtraukiami svarbiausi aplinkosaugos aspektai tuose sektoriuose, kuriems skirti konkretūs ELH kriterijai. Šie iš anksto nustatomi kriterijai parengiami bendradarbiaujant su atitinkamomis sektoriaus organizacijomis, interesų grupėmis, Vyriausybe, mokslininkais, tyrėjais ir pagrindiniais vartotojais. Interaktyviai sudarant iš anksto apibrėžtą kriterijų rinkinį siekiama padėti organizacijoms ir pateikti joms gairių, kad jos galėtų lengvai nusistatyti aiškų lyginamąjį standartą. Šis procesas akivaizdžiai yra vienas svarbiausių skirtumų tarp EMAS ir ELH metodų: pagal pirmąjį iš jų dėmesys telkiamas į aplinkosaugos aspektų nustatymą organizacijos lygmeniu, o pagal antrąjį metodą jie nustatomi sektoriaus lygmeniu.

⁽¹⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>

⁽²⁾ Sertifikuotojai ir visai organizacijai.

⁽³⁾ www.regelhjelp.no

Bendrųjų kriterijų iš viso yra 31; 35 % iš jų yra sisteminiai kriterijai, 4 % susiję su darbo aplinka, o 52 % ELH priskirti prie kriterijų, susijusių su išorės aplinka ⁽¹⁾. Iš konkrečių sektorių skirtų kriterijų, ELH pateiktas duomenimis, vidutiniškai 10 % yra sisteminiai kriterijai, 20 % susiję su darbo aplinka, o 70 % ELH priskirti prie susijusių su išorės aplinka ⁽²⁾. Atidžiau pažvelgus į tuos kriterijus, su kuriais susiję daugiausia sertifikatų (tai reiškia, kad jie yra dažniausiai peržiūrimi ir atnaujinami), pavyzdžiui, viešbučiams arba mažmeninėms maisto prekių parduotuvėms ⁽³⁾ skirtus kriterijus, įsitikinta, kad šie kriterijai apima kai kuriuos pagrindinius reikšmingus aplinkosaugos aspektus.

Į bendruosius kriterijus (BK) taip pat įtrauktas kriterijus Nr. 1963 „Kiti aplinkosaugos aspektai“, pagal kurį įmonė privalo vertinti ir atsižvelgti į bet kokius reikšmingus aplinkosaugos aspektus, kurių neapima bendrieji ir konkretaus sektoriaus kriterijai: „Įmonė turi nustatyti kitus sau svarbius aplinkosaugos aspektus ir apsvarstyti bet kokius reikalingus veiksmus ir (arba) įtraukti juos į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir (arba) stebėti juos pagal veiksmų planą.“ Tačiau ELH sistemoje nenustatyta, kaip šis kriterijus turi būti taikomas, pavyzdžiui, į kokius aspektus (tiesioginius ar netiesioginius) turi būti atsižvelgiama ir kaip turi būti vertinamas jų poveikio reikšmingumas ⁽⁴⁾. Be to, neaišku, kaip galima vertinti atitiktį šiam kriterijui, be kita ko, kokiu pagrindu remdamasis ELH sertifikuotojas gali užtikrinti, kad visi reikšmingi aplinkosaugos aspektai būtų nustatyti ⁽⁵⁾.

Į sąrašą įtraukti kriterijai tikrinami atliekant vertinimą (sertifikavimą) ir atitiktis jiems visiems turi būti pasiekta prieš ⁽⁶⁾ sertifikavimą. Kas trejus metus šie kriterijai pakartotinai vertinami ar pakartotinai sertifikuojami per pakartotinį sertifikavimą.

3) Poveikio aplinkai reikšmingumo vertinimo kriterijų apibūdinimas

Poveikio aplinkai vertinimas atliekamas kaip kriterijų rengimo proceso dalis. Taigi šį vertinimą atlieka ne pati organizacija – šis klausimas yra atitinkamų sektoriaus suinteresuotųjų subjektų sprendžiamas sektoriaus lygmeniu. EMAS reglamento I priedo 3 skirsnyje pateikta konkrečių gairių ir kriterijų, kaip vertinti poveikio aplinkai reikšmingumą organizacijos lygmeniu. ELH sistemoje tokių gairių nepateikta – joje šis vertinimas sektoriaus lygmeniu atliekamas patariamųjų ekspertų grupių.

4) ir 5) Taikoma vadybos praktika ir procedūros ir ankstesnių incidentų tyrimo rezultatų vertinimas

Taikoma vadybos praktika ir procedūros tikrinamos ir vertinamos pagal sektoriaus kriterijus. Prieš sertifikavimą parengiama ir prie aplinkosaugos ataskaitos pridedama pirmoji metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita. Šioje ataskaitoje išdėstomi teigiami ir neigiami organizacijos aplinkosaugos vadybos aspektai. Joje aiškiai atsižvelgiama į „priemones, kurių imtasi“ (*Gjennomførte tiltak*) siekiant ištaisyti nepakankamai gerą padėtį. Remiantis šia informacija parengiamas veiksmų planas (*Handlingsplan med mål*).

Komisijos išvada

ELH preliminarini analizė atliekama remiantis kriterijų rinkiniu pagal sektoriaus lygmeniu nustatytus aplinkosaugos aspektus. Į galimų organizacijos aplinkosaugos aspektų nemažą dalį galima tinkamai atsižvelgti ELH sistemoje nustatant kriterijus. Tada organizacija atsižvelgia į šiuos aspektus vertindama savo atitiktį nustatytiems kriterijams, kai rengiasi sertifikavimui.

EMAS reikalaujama atlikti individualizuotą organizacijos konkrečių tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų analizę ir reikalaujama, kad organizacija nustatytų kriterijus, pagal kuriuos būtų nustatomas su nustatytais konkrečiomis tos organizacijos aplinkybėmis svarbiais aspektais susijusio poveikio reikšmingumas. Šiuo požiūriu, pagal kurį organizacija yra dėmesio centre, siekiama nustatyti aspektus, kurie yra reikšmingi konkrečiomis organizacijos aplinkybėmis, o ne visam sektoriui. Toks individualizuotas požiūris yra vienas svarbiausių skirtumų tarp abiejų sistemų.

⁽¹⁾ <http://www.miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/844-general-industry-criteria/file> ir <http://www.miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/866-guidance-to-the-general-industry-criteria/file>.

⁽²⁾ ELH pateikti statistiniai duomenys, susiję su viešbučiais: <http://miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/864-industry-criteria-hotel/file>; ir su mažmeninėms maisto prekių parduotuvėmis: <http://miljofyrtarn.no/dokumenter/bransjekrav/863-industry-criteria-retail-grocery-store/file>.

⁽³⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistikk/>

⁽⁴⁾ „Eco-Lighthouse“ bendrųjų kriterijų taikymo gairės (2017 m. gegužės 4 d.) – kriterijus Nr. 1963: „Pakanka atskirai įvertinti kitus aplinkosaugos aspektus, kai įmonė mano, kad būtina įgyvendinti papildomas priemones. Įmonė laisvai renkasi, kurį metodą įgyvendinti siekdama atsižvelgti į tuos aplinkosaugos aspektus, tačiau ji galima susieti su išorės aplinkos rizikos analize.“

⁽⁵⁾ ELH sertifikuotojai mokomi vertinti atitiktį tikriesiems kriterijams, o ne atlikti konkretų įvairių aplinkosaugos aspektų vertinimą.

⁽⁶⁾ Taip pat žr. 4 reikalavimą (teisinė atitiktis).

Kadangi yra nustatytas ELH bendrasis kriterijus Nr. 1963, pagal kurį reikalaujama atsižvelgti ir į aktualius „kitus aplinkosaugos aspektus“, juo naudojantis galima išplėsti analizės sritį ir atlikti konkretesnę vertinimą. ELH šio kriterijaus taikymo gairėse rekomenduojama, kad jo taikymą būtų galima susieti su rizikos analize, tačiau nenurodyta, kaip turi būti vertinamas šių papildomų aspektų reikšmingumas.

Nors abu požiūriai yra naudingi ir turi tam tikrų pranašumų ir trūkumų, taikomos metodikos iš esmės skiriasi. Siekiama panašaus tikslo – nustatyti reikšmingus aplinkosaugos aspektus – tačiau skirtingais metodais. ELH sistemoje dėmesys telkiamas į aplinkosaugos aspektų nustatymą sektoriaus lygmeniu, o EMAS siekiama nustatyti konkrečiai organizacijai reikšmingus aspektus. Dėl šios priežasties abiejų metodų negalima laikyti lygiavertiais ⁽¹⁾.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija mano, kad su **aplinkosaugos analizės atlikimu** susijusi ELH sistemos dalis iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.

Galimos priemonės, kuriomis būtų pasiekta atitiktis EMAS

Nors šios ELH sistemos dalies negalima laikyti lygiaverte, išanalizavus nustatyta, kad ji beveik atitinka daugelį atitinkamų EMAS reikalavimų. Siekiant, kad ji atitiktų visus atitinkamus reikalavimus, reikėtų įgyvendinti šias papildomas nuostatas:

- nuo rizikos analize grindžiamo požiūrio pereiti prie požiūrio ir metodo pagal EMAS reglamento I priedą, iškeliant tikslą taip pat nustatyti reikšmingus aplinkosaugos aspektus, kurių neapima sektoriaus kriterijai,
- pagal šį požiūrį BK Nr. 1963 turi būti taikomas remiantis EMAS aplinkosaugos analizės pateikimu,
- ELH sertifikuotojas turi tinkamu metodu užtikrinti, kad būtų nustatyti bet kokie papildomi aplinkosaugos aspektai, rodikliai ir teisiniai reikalavimai ir į juos būtų atsižvelgta.

3 DALIS

Aplinkosaugos politikos nustatymas

Atitinkamas EMAS reikalavimas

Aukščiausioji vadovybė nustato organizacijos aplinkosaugos politiką. Ši politika turi apimti įvairius EMAS reglamento II priede nurodytus elementus. (4 straipsnio 1 dalies b punktas ir II priedo A2 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Į ELH sistemą įtrauktas formalus reikalavimas nustatyti tikslus pagal kriterijų Nr. 1945 („Įmonė turi nustatyti aplinkosaugos politiką ⁽²⁾ ir sveikatos apsaugos, aplinkosaugos bei saugos tikslus. Jie turi būti įforminti dokumentais aplinkosaugos vadybos sistemoje arba veiksmų plane, skirtame įtraukti į „Eco-Lighthouse“ metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą.“) Aplinkosaugos politika ir konkretūs aplinkosaugos uždaviniai pirmiausia parengiami nustatant kriterijus prieš sertifikavimą ir parodomi aplinkosaugos ataskaitoje (*Miljøkartlegging*). Antrame etape tikrinamas aplinkosauginis veiksmingumas pagal pasirinktus rodiklius metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje, į kurią įtraukiamas ir veiksmų planas siekiant nuolat gerinti padėtį.

Komisijos išvada

Pagal neseniai patikslintą kriterijų Nr. 1945 įmonė privalo nustatyti savo aplinkosaugos politiką. Šią aplinkosaugos politiką sudaro ir įgyvendinti padeda aplinkosaugos ataskaita, nustatomi kriterijai, metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita, rodiklių tikrinimas ir tikslų nustatymas.

Noras gauti „Eco-Lighthouse“ sertifikatą ir ELH sąlygų bei išipareigojimų pasirašymas parodo siekį stiprinti aplinkosaugos aspektų valdymą ir nuolat didinti aplinkosauginį veiksmingumą. Metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje pateiktas veiksmų planas yra paskata nuolat gerinti padėtį.

⁽¹⁾ Šiuos metodinius skirtumus ypač svarbu pabrėžti atsižvelgiant į reglamento 4 straipsnį. Norint įgyvendinti EMAS, EMAS aplinkosaugos analizės nebūtų galima pakeisti ELH aplinkosaugos ataskaita.

⁽²⁾ Pagal EMAS reglamento II priedo A.2 skirsnio punktus.

Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita patvirtinama vadovybei atliekant metinę peržiūrą.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **aplinkosaugos politikos nustatymu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

4 DALIS

Teisinės atitikties užtikrinimas

Atitinkami EMAS reikalavimai

EMAS reikalavimai organizacijoms yra:

- 1) nustatyti su aplinka susijusius savo teisinius įsipareigojimus;
- 2) numatyti laikytis šių reikalavimų;
- 3) nustatyti tinkamas procedūras, kad šių reikalavimų būtų laikomasi nuolat;
- 4) pateikti medžiagą ir dokumentus, kuriais šis reikalavimų laikymasis būtų įrodytas.
(4 straipsnio 1 dalies b punktas ir 4 dalis, II priedo A3.2, B2, A5.2 skirsniai)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. Prieš ELH sertifikavimą konsultantas sudaro kriterijų sąrašą. Pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1944 ⁽¹⁾ įmonė įsipareigoja užtikrinti, kad sertifikuotojui (vertintojui), ir kartu visai įmonei, būtų prieinama atnaujinta tai įmonei aktualių įstatymų ir taisyklių apžvalga.

Šio įsipareigojimo vykdymą palengvina Norvegijos Vyriausybės interneto svetainė *Regelhjelp* ⁽²⁾, kuriame įmonė pagal identifikacinį savo organizacijos numerį gauna aktualių teisės aktų sąrašą. Tam sektoriui svarbiausios taisyklės ir normos yra įtrauktos į bendruosius ir konkretaus sektoriaus kriterijus (žymimus simboliu §), kurių laikymasis yra būtina sertifikavimo ir pakartotinio sertifikavimo sąlyga. Kasmetinis šios apžvalgos atnaujinimas užtikrinamas vadovybei atliekant metinę peržiūrą (per metinę SSA peržiūrą).

Kriterijų sąrašė yra ir su konkrečiais teisiniais įsipareigojimais, kurių turi laikytis organizacija, susijusių kriterijų.

Pavyzdžiai:

- teisinis bendrasis kriterijus Nr. 42: „pavojingos atliekos (ir...) turi būti saugiai laikomos ir pristatomos į (...) įrenginį pagal Atliekų perdirbimo taisykles“,
 - teisinis konkretus kriterijus Nr. 311: „nuotekų mėginiai bus imami ir analizuojami pagal vietos taisykles ir taisykles dėl taršos Nr. 15A-3 ir 4“. (vertimas)
2. Atlikdama savarankišką vertinimą prieš sertifikavimą įmonė patvirtina, kad atitinka šiuos kriterijus. Tada tuos kriterijus dar kartą patikrina trečioji šalis – nepriklausomas vertintojas (sertifikuotojas) sertifikavimo metu. Prieš išduodant ELH sertifikatą, „ELH Foundation“ dar kartą patikrina ir patvirtina konsultanto, įmonės ir sertifikuotojo (vertintojo) atliktą darbą. Šis tikrinimas kartojamas per pakartotinį sertifikavimą kas trejus metus. Prieš sertifikavimą būtina atitikti visus kriterijus, įskaitant bendruosius ir konkretaus sektoriaus kriterijus, kurie į ELH kriterijus įtraukti tiesiai iš Norvegijos teisės aktų (jie žymimi ženklų §). Teisinio reikalavimo, kuris nėra ELH kriterijus, nesilaikymas ištaisomas pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1950, kuriuo įmonės įpareigotos nustatyti procedūras, kad apie šią neatitiktį būtų pranešta ir ji būtų ištaisyta. Remiantis šiuo kriterijumi, įmonę galima sertifikuoti, jeigu ji įrodo, kad turi reikiamą sistemą, kurioje būtų ištaisyta neatitiktis. Sertifikuotojas (vertintojas) patikrina atitiktį ELH kriterijams ir patvirtina, kad įmonė yra nustačiusi procedūrą, pagal kurią ištaisoma neatitiktis apskritai visoms teisės nuostatomis.

Priešingai negu EMAS, ELH sistemoje iš organizacijų nereikalaujama sertifikuotojui pateikti įrodymo, kad visiškai laikomasi visų aplinkos teisės aktų ⁽³⁾, ne tik konkrečių (teisinių) kriterijų.

⁽¹⁾ BK Nr. 1944: Įmonė turi užtikrinti, kad būtų prieinama atnaujinta atitinkamų įstatymų ir taisyklių, kuriais nustatyti sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos reikalavimai, apžvalga.

⁽²⁾ <http://www.regelhjelp.no/> ir <http://www.miljofyrtarn.no/dette-er-milj%C3%B8fyrt%C3%A5rn/bransjekriterier>.

⁽³⁾ EMAS reglamentas, II priedo B2 skirsnio 2 punktas.

3. Kas trejus metus turi būti atliekamas pakartotinis sertifikavimas – tuo metu dar kartą patikrinami visi kriterijai, įskaitant BK Nr. 1950 dėl neatitikties. Nustačius, kad kriterijų nesilaikoma, sertifikatas pakartotinai neišduodamas.

Teisinės atitikties įrodymus įvertina sertifikuojuojas atlikdamas vertinimą per (pakartotinį) sertifikavimą, tačiau galimybės tai atlikti yra ribotos dėl sertifikuojuotojo kompetencijos (žr. akreditavimo reikalavimą). Vis dėlto teisiniai kriterijai formuluojami taip, kad išmokytas sertifikuojuojas (vertintojas) galėtų įvertinti atitiktį jiems ir atitikties lygį dokumentuoti. Sertifikuojuojas (vertintojas) taip pat patikrina ir įsitikina, kad įmonė turi atnaujintą aktualių įstatymų ir taisyklių apžvalgą ir kad joje taikoma neatitikties ištaisymo sistema.

Be to, teisinių reikalavimų laikymasis užtikrinamas per metinį SSA vidaus auditą, kuris yra vadovybės atliekamos metinės peržiūros dalis. Atliekant SSA auditą tiriamas bet koks teisinių reikalavimų nesilaikymas.

ELH portale pateikta gairių ir pavyzdžių, kaip taikyti procedūras neatitikties atveju (BK Nr. 1950).

4. Nuosekliai laikantis paaiškinimo, pateikto šio skirsnio 2 punkte, teikiami dokumentai apims tik konkrečius teisinius reikalavimus, įtrauktus į ELH kriterijus, ir neapims visų taikytinų su aplinka susijusių teisinių reikalavimų. Dokumentai bus pateikiami ir saugomi naudojantis ELH skaitmenine sąsaja.

Komisijos išvada

Panašiai kaip ir per nustatytą aplinkosaugos ataskaitos (preliminarijos analizės) procesą, teisinė organizacijų atitiktis ELH vertinama pagal kriterijais pagrįstą sistemą. Manoma, kad, naudojantis tokia sistema kartu su Vyriausybės interneto svetaine *Regelhjelp* ⁽¹⁾, pateikiama aiški teisinių reikalavimų, kurių turėtų būti laikomasi, apžvalga, kaip reikalaujama EMAS.

Visų ELH kriterijų, įskaitant teisinius kriterijus, laikymasis pirmiausia savarankiškai įvertinamas prieš sertifikavimą, o sertifikavimo metu tai patikrina vertintojas (sertifikuotojas). Jeigu nustatoma, kad nesilaikoma bent vieno iš sąraše esančių kriterijų, sertifikato išduoti negalima.

Sistemoje pateikiami įrodymai, kad laikomasi (teisinių) ELH kriterijų. Taip pat pagal ELH reikalavimus organizacija turi taikyti procedūrą, pagal kurią būtų pranešama apie likusią neatitiktį ⁽²⁾ teisės nuostatomis ir ji būtų ištaisoma. Svarbiausių su sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veikla susijusių įstatymų ir taisyklių laikymasis kontroliuojamas kiekvienais metais pagal SSA kontrolinį sąrašą, kurį patvirtina ir pasirašo generalinis direktorius ir kuris vertinamas per vadovybės metinę peržiūrą. BK Nr. 1944 gairėse aiškiai nustatyta, kad privaloma laikytis teisinių reikalavimų, nepakanka tik juos apžvelgti.

Tačiau, priešingai negu EMAS, ELH sistemoje nėra kriterijaus, pagal kurį organizacija privalėtų laikytis visų su aplinka susijusių teisinių reikalavimų. Vietoj to ELH akcentuojami svarbiausi aplinkos teisės aktai, nustatant atitinkamus sektoriaus kriterijus, svarbiausių teisės aktų nuostatas performuluojant taip, kad jos būtų visiškai suprantamos įmonei ir sertifikuojuojui.

Be to, kai nesilaikoma teisinių reikalavimų, neištrauktų į ELH teisinius kriterijus, sertifikavimas gali būti leidžiamas, jeigu yra nustatytos pranešimo apie neatitiktį ir jos ištaisymo procedūros pagal SSA taisykles ⁽³⁾.

Kitas akivaizdus skirtumas susijęs su vertintojo kompetencija. EMAS vertintojai turi gebėti pastebėti, jeigu kokie nors teisės aktai nėra įtraukti, todėl turi turėti formalią kvalifikaciją atlikti šią užduotį. ELH vertintojai, priešingai, mokomi suteikiant jiems tik bendrą kvalifikaciją. ELH sistemoje į tai atsižvelgiama aiškiai ir suprantamai formuluojant (teisinius) kriterijus, tačiau galima abejoti sertifikuojuotojo kompetencija nustatyti teisinę neatitiktį, susijusią ne tik su iš anksto nustatytais teisiniais kriterijais.

Galiausiai, palyginti su EMAS, taip pat skiriasi šio išorės vertinimo dažnis. ELH sistemoje visas pakartotinio sertifikavimo ciklas turi būti kartojamas kas trejus metus. Tuo metu dar kartą patikrinami visi kriterijai, įskaitant su teisiniais reikalavimais susijusius kriterijus. EMAS sistemoje aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas pagal teises nuostatas taip pat yra kasmetinio aplinkosaugos ataskaitos patvirtinimo, kurį atlieka EMAS vertintojas, dalis. Tačiau reikia pažymėti, kad 98 % ELH įmonių, jeigu būtų sertifikuotos EMAS, turėtų teisę naudotis mažoms organizacijoms nukrypti leidžiančia nuostata pagal 7 straipsnį, taigi metinio audito dažnis (kas dvejus metus) ir pakartotinio sertifikavimo dažnis (kas ketverius metus) būtų artimesnis ELH.

⁽¹⁾ <http://www.regelhjelp.no/>

⁽²⁾ BK Nr. 1950: „įmonė turi nustatyti pranešimo apie neatitiktį ir jos ištaisymo procedūras“.

⁽³⁾ <http://eco-lighthouse.org/statistik/> – kriterijų taikymo gairės pateiktos dokumento pabaigoje.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija mano, kad su **teisines atitikties užtikrinimu** susijusi ELH sistemos dalis iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.

Galimos priemonės, kuriomis būtų pasiekta atitiktis EMAS

Nors šios ELH sistemos dalies negalima laikyti lygiaverte, išanalizavus nustatyta, kad ji beveik atitinka daugelį atitinkamų EMAS reikalavimų. Siekiant, kad ji atitiktų visus atitinkamus reikalavimus, reikėtų įgyvendinti šias papildomas nuostatas:

- priderinti kriterijaus BK Nr. 1944 tekstą, kad būtų nurodyta, jog organizacijos prieš sertifikavimą užtikrina, kad būtų nustatyti ir įvykdyti visi su aplinka susiję teisiniai reikalavimai,
- reikalauti, kad įmonė, jeigu prašoma, pateiktų įrodymą, kad laikosi atitinkamų teisinių aplinkosaugos reikalavimų,
- užtikrinti, kad teisinę atitiktį patvirtintų trečioji šalis – akredituotas arba leidimą turintis auditorius – kiekvienais metais (didelėse organizacijose) arba kas dvejus metus (mažosiose ir vidutinėse įmonėse).

5 DALIS

Tikslai ir aplinkosaugos programa, nustatomi siekiant užtikrinti nuolatinį padėties gerinimą

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Organizacijoje turi būti nustatyti tikslai siekiant užtikrinti nuolatinį aplinkosauginio veiksmingumo didinimą. (1 straipsnis, II priedo B3 skirsnis, B4 skirsnio 3 punktas)
 2. Siekiant šių tikslų turi būti parengiama ir įgyvendinama aplinkosaugos veiksmų programa. (18 straipsnio 7 dalis, II priedo A2 skirsnis, A3 skirsnio 3 punktas)
-

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Pagal ELH procedūras reikalaujama prieš organizacijos sertifikavimą parengti išsamią aplinkosaugos ataskaitą (*Miljøkartlegging*, sertifikuojant taikytinų aktualių bendrųjų ir atitinkamų konkrečių kriterijų kontrolinį sąrašą) ir parengti pirmąją metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą, kurioje pateikiami numatomi ateinančių metų aplinkosaugos tikslai ir veiksmai ir apibūdinamas esamas aplinkosauginis veiksmingumas.

Kiekvienais paskesniais metais (iki balandžio 1 d.) **metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita** pateikiama per ELH interneto portalą. Aplinkosauginis veiksmingumas joje lyginamas su padėtimi praėjusiais metais. Ataskaitoje apibendrinamos iniciatyvos, kurių imtasi, taip pat pasiekti tikslai ir siekiai, ir pateikiamas ateinančių metų veiksmų planas. Metinę (-es) klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą (-as) patikrina sertifikuotojas (vertintojas) per pirmąjį sertifikavimą ir per kiekvieną pakartotinį sertifikavimą kas trejus metus. Kiekvienais metais ji patikrinama vadovybei atliekant metinę peržiūrą.

Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita rengiama ELH interneto portale naudojant universaliųjų rodiklių ir konkretaus sektoriaus kriterijus atitinkančių rodiklių rinkinį. Nuolatinis padėties gerinimas įforminamas dokumentais klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje pateikiant aplinkosaugos tikslus ir veiksmų planą. Ši procedūra nurodyta bendrojo kriterijaus (BK) Nr. 7 (!) gairėse, susijusiose gairėse ir ELH interneto portale.

Papildomai BK Nr. 1963 (Papildomi aplinkosaugos aspektai) nustatyta: „Įmonė turi nustatyti kitus sau svarbius aplinkosaugos aspektus ir apsvarstyti bet kokius dėl jų reikalingus veiksmus ir (arba) įtraukti juos į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir (arba) stebėti juos pagal veiksmų planą.“ Taigi veiksmų planas gali apimti bet kokius konkrečius įmonei aktualius aspektus, kurie neįtraukti pagal bendruosius ar konkrečius kriterijus.

Įmonėms, norinčioms, kad jų klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita apimtų dar platesnę sritį, ELH teikiama paslauga yra konkrečiai įmonei nustatomi rodikliai (*virksomhetsspesifikke sjekkpunkter*), kuriuos naudojant į ataskaitą įtraukiami sutarti klausimai ir įmonės apibrėžti rodikliai.

(!) <http://eco-lighthouse.org/statistikk/> – kriterijų taikymo gairės pateiktos dokumento pabaigoje.

Komisijos išvada

Sertifikavimo metu sudaroma pradinė aplinkosaugos vadybos programa, apimanti vertinimo kriterijus ir tikslus. Organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas atliekamas, padaryta pažanga nustatoma ir aplinkosaugos tikslai nustatomi kiekvienais metais ELH interneto portale rengiamoje metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje.

Aplinkosaugos programa atnaujinama ir pakartotinai vertinama teikiant atnaujintą aplinkosaugos ataskaitą kas trejus metus pakartotinio sertifikavimo metu.

Nors per šiuos procesus daugiausia dėmesio skiriama aspektams pagal kriterijus, kurių rinkinys sudarytas kuriant aplinkosaugos vadybos sistemą (įskaitant papildomus aspektus, kuriuos apima BK Nr. 1963 ⁽¹⁾), jais galima užtikrinti, kad būtų nuolat didinamas su šiais aspektais susijęs aplinkosauginis veiksmingumas.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **tikslais ir aplinkosaugos programa, nustatoma siekiant užtikrinti nuolatinį padėties gerinimą**, susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

6 DALIS

Organizacinė struktūra (pareigos ir atsakomybės sritys), mokymas ir darbuotojų dalyvavimas

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Vadovybė turi užtikrinti, kad būtų pakankamai išteklių (įskaitant žmogiškuosius išteklius) geram sistemos veikimui užtikrinti. Pareigos ir atsakomybės sritys turėtų būti apibrėžtos, išformintos dokumentais ir apie jas turėtų būti pranešta. (II priedo A.4.1 skirsnis)
 2. Aukščiausioji vadovybė turi paskirti specialų vadovybės atstovą arba atstovus, kuriam (-iems) būtų nustatytos pareigos, atsakomybė ir įgaliojimai užtikrinti tinkamą aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimą ir priežiūrą ir pranešti aukščiausiajai vadovybei apie tos sistemos veiksmingumą. (II priedo A.4.1 skirsnis)
 3. Darbuotojai turėtų būti mokomi atitikti aplinkosaugos vadybos sistemos poreikius. (1 straipsnis, II priedo A.4.2 skirsnis)
 4. Darbuotojai turėtų aktyviai dalyvauti didinant organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą. (1 straipsnis, II priedo A.4.2 ir B4 skirsniai)
-

1. Su sėkmingu sistemos įgyvendinimu ir reikiamų išteklių parūpinimu susijęs vadovybės įsipareigojimas:

pagal BK Nr. 1946: „Įmonė turi parengti organizacijos schemą ar panašią svarbiausių pareigų toje organizacijoje apžvalgą, į ją įtraukdama, pavyzdžiui, „Eco-Lighthouse „kontaktinį asmenį, saugos atstovą, darbo aplinkos komiteto pirmininką, SSA vadovą, viešųjų pirkimų vadovą ir priešgaisrinės saugos pareigūną.“

Pagal Norvegijos teisės aktus aukščiausioji vadovybė yra atsakinga už įmonės valdymą, kuris apima SSA valdymą, taigi per jį ir aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimą. Jeigu nebūtų suteikta reikalingų išteklių, atsiradę trūkumai iškart būtų parodyti tolesnėse SSA ir metinėse klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitose. Tada į tuos trūkumus būtų atsižvelgta vadovybei atliekant metinę peržiūrą. Toks atvejis taip pat galėtų kliudyti kitam pakartotiniam sertifikavimui.

2. Specialūs atstovai aplinkosaugos vadybos sistemos reikalams

Vienas personalo narys paskiriamas aplinkosaugos vadybininku (*Miljøfyrtårnansvarlig*). Tai nebūtinai visą darbo dieną einamos pareigos – jos priklauso nuo organizacijos dydžio. Aplinkosaugos vadybininkas gali būti išmokytas konsultanto per pirmąjį sertifikavimą arba išmokytas ankstesnio vadybininko. Jo užduotys yra:

- atstovauti konsultantui (proceso pradžioje),
- atstovauti sertifikuotojui (vertintojui) per pirmąjį sertifikavimą ir pakartotinį sertifikavimą,
- užtikrinti atitiktį kriterijams,

⁽¹⁾ BK Nr. 1933: „Įmonė turi nustatyti kitus sau svarbius aplinkosaugos aspektus ir apsvarstyti bet kokius dėl jų reikalingus veiksmus ir (arba) įtraukti juos į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir (arba) stebėti juos pagal veiksmų planą.“

- mokyti ir skatinti bendradarbius,
- rengti ir teikti metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ELH interneto portale,
- svarstyti šią ataskaitą kartu su vadovybe per metinę peržiūrą (*ledelsens gjennomgang*), taip pat su darbuotojais personalo susirinkimuose, kai organizacijoje išplatinama metinė ataskaita, intranetu arba kitais vidaus ryšių kanalais,
- pranešti bendradarbiams visų pirma apie organizacijos bendrąją aplinkosaugos politiką ir apie siekius bei tikslus ateinančiais metais, kurie išdėstyti metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje,
- padėti nuolat gerinti padėti.

ELH sistemoje įgyvendintas mokymas internetu siekiant išmokyti aplinkosaugos vadybininką (*Miljøfyrtårnansvarlig*), kaip reikia rengti metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir ypač kaip siekti pakartotinio sertifikavimo.

ELH yra pateikti nurodymai aplinkosaugos vadybininkui, kaip reikalaujama pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1947: „Įmonė turi parengti rašytinius nurodymus už „Eco-Lighthouse“ įgyvendinimą atsakingam darbuotojui. Aplinkosaugos vadybininkas turėtų įtraukti ir skatinti dalyvauti organizacijos darbuotojus. ELH teigiama, kad aktyvus darbuotojų dalyvavimas yra ELH sistemos pagrindas.“

Didesnėse organizacijose galima įtraukti papildomų darbuotojų per aplinkosaugos vadybos grupę ⁽¹⁾ (*Miljøgruppe*, EMG). Ši grupė gali būti integruota į sveikatos, saugos ir aplinkosaugos (SSA) grupę, teisiškai privalomą organizacijoms, turinčioms daugiau kaip 50 darbuotojų.

3. Mokymas

Įmonės ir organizacijos privalo laikytis bendrojo kriterijaus (BK) Nr. 1951: „Įmonė turi turėti nustatytas procedūras, pagal kurias darbuotojai būtų mokomi SSA pagrindų ir informuojami apie pokyčius. Šis mokymas turi apimti patikimas procedūras, susijusias su išorės aplinka.“

Taip siekiama tikslo užtikrinti, kad darbuotojams pakaktų žinių ir įgūdžių tinkamai atlikti savo darbą laikantis SSA taisyklių. Darbuotojų mokymo sritis priklauso nuo rizikos, susijusios su įmonės veikla. Pagrindinis ELH principas yra toks, kad pati organizacija geriausiai save pažįsta ir žino apie savo darbuotojų gebėjimus ir poreikius, todėl gali geriausiai nuspręsti, kokio mokymo reikia. Šis kriterijus tikrinamas žodžiu (tai daro sertifikuotojas / vertintojas) užduodant klausimą, pagal kokias procedūras įmonė moko savo darbuotojus ir naujai įdarbintus asmenis SSA klausimais.

Svarbiausia atsakyti į klausimą, ar šie mokymo kursai orientuoti į aplinkosauginio veiksmingumo didinimą, ar skirti tik ELH procedūrų aspektams ir SSA rizikos valdymui. SSA kontrolinis sąrašas, naudojamas ELH sistemoje vertinant, ar ELH tvarka yra žinoma darbuotojams, patvirtina, kad mokymo sritis apima ne tik procedūras ir kad skiriama dėmesio svarbiausioms aplinkosaugos sritims, tokioms kaip atliekų tvarkymas, energijos vartojimo efektyvumas ar pavojingųjų medžiagų tvarkymas.

4. Darbuotojų dalyvavimas

Kad būtų laikomasi EMAS reikalavimų, darbuotojai turi dalyvauti procese, kuriuo siekiama nuolat didinti organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą.

Aplinkosaugos grupės paskyrimas organizacijoje ir aktyvus darbuotojų dalyvavimas aplinkosaugos veikloje yra privalomi ⁽²⁾. Darbuotojai yra informuojami apie klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos turinį, taip pat turi konkrečiai dalyvauti procesuose, kuriais padedama didinti aplinkosauginį veiksmingumą, pavyzdžiui, rūšiuojant atliekas. Pagal įvairius kriterijus (Nr. 1953, 1962, 36) padedama nuolat gerinti padėti naudojantis „idėjų banku“. Šiuose „Eco-Lighthouse Foundation“ pateiktuose „idėjų bankuose“ yra įvairių priemonių, kuriomis didinamas aplinkosauginis veiksmingumas tokiose aplinkai svarbiose srityse kaip transportas, atliekos arba energetika, bendradarbiaujant su organizacijos darbuotojais.

⁽¹⁾ Įsidėmėtina, kad SSA (*Arbeidsmiljøutvalg*) grupė ir ELH grupė (*Miljøgruppe*) yra skirtingi organai. SSA grupė yra teisiškai privaloma, kai yra daugiau kaip 50 darbuotojų. ELH grupės turėti neprivaloma, tačiau ELH sistemoje ji yra rekomenduojama organizacijoms, kuriose yra daugiau nei tam tikras skaičius darbuotojų. Siekiant užtikrinti efektyvų organizavimą ir ELH integravimą į esamas valdymo struktūras, tai gali būti ta pati grupė.

⁽²⁾ „Eco-Lighthouse“ 2016 m. sertifikavimo vadovas. 3.2.4. Aplinkosaugos grupės (projektų grupės) sudarymas ir paskyrimas.

Komisijos išvada

Vadovybė pagal įstatymus privalo numatyti skirti žmogiškųjų išteklių SSA procedūroms tinkamai atlikti, o pagal ELH taisykles taip pat turi paskirti ELH atstovą, panašiai kaip ir EMAS. Taigi tinkamai veiklai vykdyti reikalingi išteklių turi būti parūpinti atsakingiems asmenims.

Organizacijų taip pat prašoma mokyti savo darbuotojus, suteikiant jiems SSA srities kompetenciją, kuri apima aplinkosauginio veiksmingumo didinimą, ir įtraukti darbuotojus į aplinkosaugos vadybos sistemos įgyvendinimą ir aplinkosaugos veiklą.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **organizacine struktūra, mokymu ir darbuotojų dalyvavimu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

7 DALIS

Dokumentų reikalavimai

Atitinkamas EMAS reikalavimas

EMAS reikalaujama įforminti dokumentais aplinkosaugos politiką, tikslus, veiksmų planus, vadybos sistemos taikymo sritį ir pagrindines jos dalis, pavyzdžiui, efektyviam planavimui ir su reikšmingu poveikiu aplinkai susijusių procesų kontrolei reikalingais įrašais.

(II priedo A4.4 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Turi būti prieinami dokumentai apie organizaciją ir apie aplinkosaugos vadybos sistemos procedūrų bei tikslų įgyvendinimą.

ELH interneto svetainėje pateiktas išsamus sertifikavimui privalomų dokumentų sąrašas kartu su kitomis formomis ir naudingomis priemonėmis (*verktøy*) bei su konkrečiais sektoriais susijusia informacija ⁽¹⁾ dėl sertifikavimo. Daug svarbių dokumentų saugoma ELH interneto portale ⁽²⁾ (*Miljøfyrtårnportal*). ELH taip pat rekomenduojama tam tikra dokumentų sisteminimo tvarka.

Sertifikuotojui (vertintojui) skirtose bendrojo kriterijaus (BK) Nr. 1944 gairėse sertifikautojo (vertintojo) prašoma patikrinti ir įsitikinti, kad dokumentai ir SSA sistema yra lengvai ir sistemingai saugomi ir kad įmonė žino, kaip gauti informaciją. Su kriterijais susiję dokumentai saugomi aplinkosaugos ataskaitoje (*Miljøkartlegging*) ir ELH interneto portale. Įmonė gali nuspręsti juos parodyti sertifikautojui (vertintojui) per patį susitikimą su juo – jų neprivaloma įkelti į portalą. Sertifikautojas (vertintojas) dėl sertifikavimo arba pakartotinio sertifikavimo surengtame susitikime susidarys išspūdį apie tai, kaip gerai darbuotojai žino šią sistemą.

Komisijos išvada

Šia sistemos dalimi siekiama, kad būtų prieinami reikiami dokumentai. Nors abiejų sistemų taikymo sritys nėra visiškai vienodos, ELH siūlomą informacijos struktūrą ir dokumentų archyvavimo sistemos struktūrą galima laikyti priimtina.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **dokumentų reikalavimais** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

Pastaba. ELH dokumentų tvarkymo procedūros, kaip ji apibrėžta, paskirtis iš esmės yra tenkinti ELH vadybos sistemos poreikius, susijusius su dokumentais. Jeigu organizacija nori prašyti EMAS registracijos, jos dokumentų tvarkymo procedūros taikymo sritis atitinkamai pakeičiama, kad apimtų visus EMAS reikalavimus, įskaitant tuos, kurie tuo metu nevykdomi ELH.

⁽¹⁾ <http://miljofyrtarn.no/nyeverktoy> ir (pavyzdys) <http://www.miljofyrtarn.no/2015-11-18-23-56-21/avfall>.

⁽²⁾ <https://rapportering.miljofyrtarn.no/Account/Login?ReturnUrl=%2F> – dėl prieigos kreiptis į ELH.

8 DALIS

Veiklos valdymas*Atitinkami EMAS reikalavimai*

Su nustatytais reikšmingais aplinkosaugos aspektais susijusi veikla turi būti vykdoma nustatytais sąlygomis. Siekdamai tai užtikrinti organizacija:

1. Sukuria, įgyvendina ir prižiūri dokumentais įformintą (-as) procedūrą (-as), kad galėtų valdyti situacijas, kai neturint tokių procedūrų galėtų būti nukrypta nuo aplinkosaugos politikos, tikslų ir uždavinių.
2. Nustato tos (-ų) procedūros (-ų) valdymo kriterijus.
3. Sukuria, įgyvendina ir prižiūri procedūras, susijusias su nustatytais organizacijos naudojamų prekių ir paslaugų reikšmingais aplinkosaugos aspektais, taip pat pranešdama apie atitinkamas procedūras ir reikalavimus tiekėjams, įskaitant ir rangovus.

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

- 1 ir 2. Pagal ELH reikalavimus organizacija turi nustatyti aplinkosaugos politiką ir konkrečius su aplinkosauginiu veiksmingumu susijusius tikslus. Be to, Norvegijos įmonės pagal Vidaus kontrolės taisyklės privalo nusistatyti bendruosius SSA tikslus. ELH kriterijais (BK) Nr. 1945 ir 1947 nustatyta, kad vadybos sistema turi apimti dokumentais įformintas procedūras, kuriomis būtų siekiama šių su sveikatos apsauga, aplinkosauga ir sauga susijusių tikslų, įskaitant nuolatinį kriterijų laikymąsi. Turi būti nustatytos procedūros, pagal kurias būtų ištaisyta neatitiktis (BK Nr. 1950). Kitais ELH kriterijais (Nr. 1949) įmonės įpareigos atlikti (ir atnaujinti) rizikos vertinimą ir parengti atitinkamą veiksmų planą.

Turi būti nustatytos specialios procedūros konkrečioms sektoriams dėl pavojingų produktų, paprastai naudojamų tame konkrečiame sektoriuje, tvarkymo (be kita ko, konkretaus sektoriaus kriterijai (KSK) Nr. 983, 984 skirti valymo sektoriui, KSK Nr. 1931, 1932, 1933 – automobilių kėbulų remonto ir dažymo dirbtuvėms, KSK Nr. 14 – automobilių remonto dirbtuvėms).

3. Po sertifikavimo įmonė turi informuoti savo klientus ir tiekėjus apie savo aplinkos apsaugos veiklą (BK Nr. 5). Tinkami aplinkosaugos kriterijai turi būti nustatyti visiems svarbiems viešiesiems pirkimams (BK Nr. 1954) ir įmonė turi daryti įtaką svarbiausiems savo tiekėjams, kad jie siektų aplinkosauginio sertifikavimo. Ne mažiau svarbu, kad įmonė skatintų savo tiekėjus pateikti informaciją apie trečiųjų šalių ekologiniais ženklais paženklintus produktus savo produktų kataloge ir statistinius duomenis apie savo perkamus ekologiniais ženklais paženklintus produktus (BK Nr. 1956).

Komisijos išvada

Ši sistemos dalis skirta procedūroms, kuriomis užtikrinamas pakankamas veiklos valdymas. ELH siūlomą procedūrų struktūrą kartu su Norvegijoje taikomomis Vidaus kontrolės taisyklėmis ir susijusios informacijos šaltais galima laikyti priimtina.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **veiklos valdymu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

9 DALIS

Avarinė parengtis ir reagavimas*Atitinkami EMAS reikalavimai*

1. Organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir prižiūrėti procedūrą (-as), pagal kurią (-ias) būtų nustatomos galimos avarinės situacijos ir nelaimingi atsitikimai ir numatyta, kaip į juos reaguoti.
2. Organizacija turi reaguoti į susidariusias avarines situacijas ir nelaimingus atsitikimus ir užkirsti kelią susijusiam neigiamam poveikiui aplinkai arba jį sumažinti.
3. Organizacija turi periodiškai peržiūrėti ir, jei reikia, patikslinti savo avarinės parengties ir reagavimo procedūras.
4. Organizacija taip pat turi periodiškai išbandyti tokias procedūras ten, kur tai praktiškai įmanoma.

(II priedo A.4.7 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Tai reglamentuojama pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1949: „Įmonė turi pateikti atnaujintą rizikos vertinimą, apimančią darbo ir išorės aplinką, ir atitinkamą veiksmų planą.“

Konkrečiuose sektoriuose, kuriuose ši nuostata ypač svarbi, galioja specialūs įstatymai ir taisyklės. Norvegijos įmonės gali lengvai patikrinti, kurie teisės aktai joms taikomi, Vyriausybės taisyklių ir norminių aktų svetainėje *Regelhjelp* ⁽¹⁾, kurioje įmonė, įvedusi identifikacinį savo organizacijos numerį, gauna aktualių teisės aktų sąrašą. Atitinkamų teisės aktų ir taisyklių dėl avarinės parengties ir reagavimo įvairiuose pramonės sektoriuose pavyzdžių yra civilinės saugos interneto svetainėje (DSB) ⁽²⁾. Tačiau reikėtų pažymėti, kad ELH paprastai nesertifikuojamos sunkiosios pramonės įmonės ar tokios įmonės, kurioms tenka spręsti sudėtingas aplinkosaugos problemas.

Konkretaus sektoriaus ELH kriterijai taip pat apima nuostatas dėl avarinės parengties ir reagavimo, nors atrodo, kad kai kuriais (pavyzdžiui, laivų statybos) atvejais apsiribojama tik pavojingųjų medžiagų sąrašais ir nuostatomis dėl pirmosios pagalbos kursų. Įmonėse, kuriose naudojamos cheminės arba kitokios medžiagos (pavyzdžiui, teikiant skalbimo paslaugas), šie klausimai sprendžiami pagal konkretaus sektoriaus kriterijus.

Komisijos išvada

Avarinė parengtis ir reagavimas yra griežtai reglamentuojami ⁽³⁾ pagal Norvegijos teisę. ELH tai papildo bendraisiais kriterijais ir, kai tinka, konkretaus sektoriaus kriterijais.

Sertifikavimo, pakartotinio sertifikavimo ir vadovybės atliekamos metinės peržiūros metu patikrinamos taisyklės dėl informuotumo apie riziką, avarinės parengties ir reagavimo ir efektyvus jų taikymas bei procedūrų peržiūra.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **avarine parengtimi ir reagavimu** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

10 DALIS

Tikrinimas, vidaus auditas ir taisomieji veiksmai

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Savo aplinkosaugos vadybos sistemoje ir nuosekliai siekdama jos tikslų organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir prižiūrėti procedūrą (-as), pagal kurią (-ias) būtų reguliariai tikrinami pagrindiniai jos veiklos ypatumai, galintys daryti reikšmingą poveikį aplinkai, ir prireikus imtis taisomųjų veiksmų. (II priedo A.5.1 skirsnis)

Organizacija turi atlikti vidaus auditą siekdama tikslo įvertinti taikomas vadybos sistemas ir nustatyti atitiktą organizacijos politikai ir programai (įskaitant teisinę atitiktį) pagal reikalavimus, nustatytus reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punkte, 9 straipsnyje ir III priede. Auditą bent kartą per metus atlieka kompetentingi auditoriai, o visą organizacijos veiklą apimantis audito ciklas atliekamas ne rečiau kaip trejų metų (arba, MVĮ atveju, ketverių metų) intervalais.

2. Organizacija turi sukurti, įgyvendinti ir prižiūrėti procedūrą (-as), pagal kurią (-ias) būtų nustatoma, ištaisoma ir tiriama reali ir galima neatitiktis ir imamasi taisomųjų veiksmų bei prevencinių veiksmų. Taisomųjų ir prevencinių veiksmų rezultatai turi būti užrašomi ir jų veiksmingumas turi būti vertinamas. (II priedo A.5.3 skirsnis)
3. Vidaus audito rezultatas turėtų būti pateiktas ataskaitoje vadovybei dėl audito išvados ir nustatytų faktų.

(Teisinis pagrindas: 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktai, 6 straipsnio 2 dalies a punktas, 9 straipsnis, II priedo A.5 skirsnis ir III priedas)

⁽¹⁾ <http://www.regelhjelp.no/>

⁽²⁾ <https://www.dsb.no/>. Nuoroda į *lovdata* (gaisrų, sprogimų, pavojingųjų medžiagų ir kitus duomenis): https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2002-06-14-20#KAPITTEL_2

⁽³⁾ <https://www.dsb.no/>

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. Pagrindinių veiklos ypatybių tikrinimas ir vertinimas, ar aplinkosaugos vadybos sistema atitinka organizacijos politiką ir programą, atliekant vidaus auditą

Pagal bendrąjį kriterijų (BK) Nr. 6 „vadovybė turi atlikti metinę SSA sistemos ir „Eco-Lighthouse“ procedūrų peržiūrą ir įvertinti, ar jos veikia taip, kaip numatyta“. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šis kriterijus pažymėtas simboliu §, reiškiančiu teisinį pagrindą.

BK Nr. 6 gairėse taip pat nustatyta: „Teisinis šio kriterijaus pagrindas yra Sistemingos sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veiklos įmonėse taisyklės (Vidaus kontrolės taisyklės), 5.8 skirsnis. Įmonė turi stebėti SSA sistemą ir kasmet įgyvendinti šią sistemą ir atlikti vidaus auditą užtikrindama, kad SSA sistema veiktų taip, kaip numatyta. Išorės aplinkai skirtos „Eco-Lighthouse“ procedūros turi būti integruotos su SSA sistema ir įtrauktos į vidaus auditą kaip neatsiejama jo dalis. Vadovybė prisiima pagrindinę atsakomybę už SSA sistemą ir į ją įtrauktas „Eco-Lighthouse“ procedūras ir turi kasmet jas peržiūrėti, kad būtų užtikrinta, jog jos veikia taip, kaip numatyta. Kaip vadovybė šią peržiūrą atlieka praktikoje, skiriasi įvairiose įmonėse. Svarbiausia yra atrasti praktiškus sprendimus. (...)

Svarbi pastaba. Tikrinant su SSA susijusius kriterijus taip pat svarbu, kad konsultantas (arba pati įmonė) taip pat patikrintų įmonės SSA sistemą kaip visumą. Konsultantas (arba pati įmonė) turi patikrinti, ar SSA sistema gerai veikia praktikoje ir ar jos struktūra tinkama.“

Taigi metinė vadovybės atliekama peržiūra ir papildomi dokumentai bei procedūros, reikalingi ELH sertifikavimui, derinami su teisine prievole atlikti organizacijų SSA veiklos metinį auditą pagal Norvegijos organizacijų Vidaus kontrolės taisyklės (1). Per šį integruotą peržiūros procesą įmonė turi patikrinti, ar SSA sistema gerai veikia praktikoje ir ar jos struktūra yra tinkama.

To rezultatas yra ELH aplinkosaugos procedūrų įtraukimas į jau esamą SSA sistemą ir visos vadybos sistemos sustiprinimas tiek darbo aplinkos, tiek išorės aplinkos atžvilgiu.

Auditas ir tikrinimai atliekami remiantis konkrečių sektorių kontroliniais sąrašais, šablonais ir pavyzdžiais, pateiktais „ELH Foundation“, ir derinami prie rizikos aplinkai lygio įvairiuose sektoriuose. Per patikrą peržiūros ir „Eco-Lighthouse“ procedūros, ir savo nustatyti aplinkosaugos tikslai, siekiai bei pasiekimai, apibūdinti metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje.

Priklausomai nuo įmonės dydžio, jos sistemą gali prieš vadovybės atliekamą metinę peržiūrą patikrinti vidaus auditorius arba, mažosiose įmonėse, tai galima padaryti per patį posėdį. Atliekant vadovybės atliekamą metinę peržiūrą įvertinami nukrypimai ir pasiekimai, tikslai ir siekiai ir iškeliami naujų tikslų.

Papildomai kartu su vadovybės atliekama peržiūra teikiama **metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita** yra papildomas dokumentas, kuriame išdėstomi aplinkosaugos tikslai ir pasiekimai. Joje įvertinami šie dalykai, patikrinama, ar padaryta pažanga ir ar pasiekti tikslai, ir nustatoma naujų siekių gerinti padėtį ateinančiais metais. Ją įvertina vadovybė kiekvienais metais per savo metinę peržiūrą.

2. Neatitikties ištaisymas

SSA peržiūros tikslas yra nurodyti silpnąsias vietas ir trūkumus ir parengti jų ištaisymo planą. Dėl bet kokio nustatyto trūkumo būtų parengtas veiksmų planas siekiant tą trūkumą pašalinti (iki nustatyto galutinio termino).

(1) Ištrauka iš Vidaus kontrolės taisyklių taikymo gairių: „Periodinė sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos veiklos peržiūra. Kartu su reguliariais tolesniais veiksmais (pvz., saugos patikrinimais, personalo susirinkimais ir kt.) įmonė turi bent kartą per metus visapusiškiau peržiūrėti SSA veiklą ir įvertinti, ar ji yra praktiškai veiksminga. Šią peržiūrą įmonė turi nustatyta tvarka atlikti raštu. Peržiūros rezultatai turi būti lengvai prieinami. Tikslas yra nustatyti silpnąsias vietas ir trūkumus ir juos ištaisyti. Svarbu nustatyti jų priežastis ir užtikrinti, kad jie nesikartotų. Baigus peržiūrą, kartu su bendruoju tikslu turi būti papildomai nustatyti konkretūs tikslai siekiant gerinti padėtį.“ Ištrauka paimta iš www.arbeidstilsynet.no/binfil/download2.php?tid=77839 (Sistemingos sveikatos apsaugos, aplinkosaugos ir saugos gairės ir taisyklės, pateiktos PDF formatu). Pateiktos visos taisyklės: <http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=78950> ir taisyklės, išverstos į anglų kalbą: <http://www.arbeidstilsynet.no/artikkel.html?tid=78622>

Prieš sertifikavimą arba pakartotinį sertifikavimą būtina atitikti visus kriterijus, visų pirma bendruosius ir konkrečius kriterijus, kurie įtraukti tiesiai iš Norvegijos teisės aktų. Neatitiktis (taip pat teisinėms nuostatomis, kurių neapima ELH) išaisoma pagal bendrąjį kriterijų Nr. 1950, kuriuo įmonės įpareigojamos nustatyti procedūras, kad apie šią neatitiktį būtų pranešta ir ji būtų ištaisyta.

Dėl bet kokios neatitikties kriterijui, nustatytos per sertifikavimo ar pakartotinio sertifikavimo procesą, ELH sertifikavimas būtų sustabdytas.

3. Pranešimas vadovybei apie audito išvadą ir nustatytus faktus

Metinė SSA ataskaita su atitinkamai parengtu veiksmų planu ir metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita pateikiamos vadovybei atliekant metinę peržiūrą.

Komisijos išvada

Tikrinimo etape susiejamos ELH procedūros, teisinių reikalavimų laikymasis ir Norvegijos organizacijų Vidaus kontrolės taisyklių⁽¹⁾ reikalavimai. Patikrų rezultatai vėliau peržiūrimi vadovybei atliekant metinę peržiūrą. Siekiant palengvinti šį procesą, atliekamų patikrų sritis nustatoma pagal „ELH Foundation“ pateiktą atitinkamo sektoriaus kontrolinį sąrašą.

Visos šios procedūros kartu – SSA auditas, rizikos analizė, tikrinimas ir neatitikties mažinimas – sudaro vidaus auditą, kurio rezultatas yra atitinkama SSA aspektų ir ELH sistemos patikra. Gautą rezultatą peržiūri vadovybė. Sertifikavimo ir pakartotinio sertifikavimo metu aplinkosaugos sertifikuootojas taip pat patvirtina, kad auditas tinkamai atliktas ir kad visos reikiamos dalys patikrintos ir apie tai pranešta.

Dėl abiejų sistemų skirtumų audito apimtis gali skirtis, nors ir taikomos panašios procedūros siekiant panašių tikslų. Vis dėlto esamų procedūrų taikymo sritį galima keisti (pvz., įtraukiant konkrečius papildomus aplinkosaugos aspektus), jeigu organizacija nori pereiti prie EMAS.

Aplinkosaugos vadybininkas yra atsakingas už tai, kad iš įvairių vidaus audito dalių būtų sudaryta ataskaita ir ji būtų pateikta vadovybei atliekant metinę peržiūrą, taip padedant stiprinti aplinkosaugos sistemą ir vertinti aplinkosauginį veiksmingumą atsižvelgiant į aplinkosaugos politiką ir programą.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **tikrinimu, vidaus auditu ir taisomaisiais veiksmais** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

Pastaba. Šiuo metu taikomų ELH audito procedūrų, kaip jos apibrėžtos, paskirtis yra užtikrinti atitinkamą ELH vadybos sistemos patikrą. Jeigu organizacija nori prašyti EMAS registracijos, jos vidaus audito apimtis atitinkamai pakeičiama, kad apimtų visus EMAS reikalavimus, įskaitant tuos, kurie tuo metu nevykdomi ELH.

11 DALIS

Komunikavimas (vidinis ir išorinis)

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. Kaip aplinkosaugos vadybos sistemos dalį organizacijos turi nustatyti vidinio ir išorinio komunikavimo procedūras. Atlikdama išorinio komunikavimo procedūrą organizacija turi gebėti įrodyti, kad palaiko atvirą dialogą su visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant vietos bendruomenes ir klientus, dėl savo veiklos, produktų ir paslaugų poveikio aplinkai.
2. Organizacijos turi skaidriai ir periodiškai teikti išorės suinteresuotiesiems subjektams informaciją apie aplinkos apsaugą pagal IV priedo (Aplinkosaugos ataskaitų teikimas) reikalavimus.

Ši informacija, be kita ko, apima tokius dalykus: organizacijos aplinkosaugos politiką, visų reikšmingų aplinkosaugos aspektų apibūdinimą, aplinkosaugos tikslų ir uždavinių apibūdinimą, ataskaitas pagal priede apibrėžtus rodiklius, aplinkosauginį veiksmingumą vykdant teises nuostatas ir nuorodą į taikomus teisinius reikalavimus.

⁽¹⁾ <http://www.arbeidstilsynet.no/artikkel.html?tid=78622>

Šią informaciją turi patvirtinti akredituotas arba leidimą turintis aplinkosaugos vertintojas kiekvienais metais (arba, MVĮ atveju, kas dvejus metus).

(4 straipsnio 1 dalies d punktas, 5 straipsnio 2 dalies a punktas, 6 straipsnio 2 dalies b punktas, II priedo B5 skirsnis, IV priedas)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. Komunikavimas grindžiamas metine klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita.

Pradinė ELH aplinkosaugos analizė (*Miljøkartlegging*), kurią atliekant sudaromas kriterijų, kurių reikia laikytis, sąrašas, įkeliami į ELH interneto portalą, tačiau viešai neskelbiama. Tai neturėtų būti komunikavimo priemonė – ji yra vertinimo priemonė, skirta pačiai organizacijai. Tik metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir aplinkosaugos politiką yra privaloma skelbti viešai pagal BK Nr. 7.

Klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita yra aplinkosaugos veiklos valdymo priemonė, kurią reikia parengti kiekvienais metais iki balandžio 1 d. Ji skirta tam, kad įmonė kiekvienais metais įformintų dokumentais savo padarytą pažangą aplinkosaugos ataskaitoje.

Šią ataskaitą sudaro dvi dalys: praėjusių metų aplinkosauginio veiksmingumo ataskaita ir ateinančių metų veiksmų planas.

Ji rengiama remiantis tam tikrais rodikliais, tokiais kaip:

darbuotojų skaičius, nebuvimas darbe (laikinojo nedarbingumo atostogos), finansinė apyvarta, žalieji viešieji pirkimai ir savo reikmėms perkamų paženklintų ekologiškų produktų skaičius, sertifikuoti tiekėjai, popieriaus naudojimas, bendras energijos vartojimas, šildomas plotas, energijos vartojimo efektyvumo klasė, šildymo klasė (naudojamo šildymo rūšis), kuro naudojimas, nuvažiuotų kilometrų skaičius, transporto priemonių rūšis ir skaičius, kelionės oro transportu, rūšiuojamų ir nerūšiuojamų atliekų kiekis ir kiti aplinkosaugos aspektai pagal pasirinktus kriterijus. Dalis šių rodiklių apibrėžiami kartu su nustatomais kriterijais, todėl skiriasi priklausomai nuo veiklos sektoriaus.

Nors ELH sistema neskirta pramoninėms organizacijoms, jos ataskaitos apima kai kuriuos iš pagrindinių EMAS rodiklių. Pavyzdžiui, didmeninio prekiautojo maistu „Arne Sjøle“ metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje buvo atsiskaityta pagal energijos vartojimo efektyvumą, medžiagų naudojimo efektyvumą (per viešuosius pirkimus), atliekų ir išmetamų CO₂ kiekių, vertinant kuro naudojimą ir skrydžius, rodiklius.

Nepaisant to, atsiskaitoma ne pagal visus pagrindinius IV priede išvardytus rodiklius ir duomenys ataskaitose nėra taip kiekybiškai išreikšti kaip EMAS. Tai neabejotinai susiję su iš anksto nustatyta kriterijų sistema, kuria pagrįstas ELH metodas ir iš anksto nustatyti rodikliai pritaikyti konkrečių sektorių ypatumams. Pavyzdžiui, to paties maisto prekių platintojo parengtoje metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje nebuvo rodiklių dėl cheminių oro teršalų (tokių kaip NO_x, kietosios dalelės), vandens taršos ir biologinės įvairovės. Tačiau, nors EMAS privalomų rodiklių rinkinys yra platesnis, pažymėtina, kad EMAS organizacija gali taip pat nuspręsti neatsiskaityti pagal kai kuriuos rodiklius, jei gali pagrįstai įrodyti, kad tie rodikliai nėra svarbūs reikšmingiems tiesioginiams jos aplinkosaugos aspektams.

ELH sistemoje į papildomus reikšmingus aspektus atsižvelgiama pagal BK Nr. 1963 („įmonė privalo nustatyti kitus aplinkosaugos aspektus ir į juos atsižvelgti“) ir už tai atsiskaitoma metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje. Atlikdamos šią atsiskaitymo užduotį įmonės gali dar labiau pasistengti ir įtraukti papildomų rodiklių į klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą, naudodamos pagal pageidavimą konkrečiai įmonei nustatytus rodiklius (*Virksomhetsspesifikke sjekkepunkter*).

Ateinančių metų veiksmų planas įtraukiamas į šią ataskaitą, rengiamą pagal interneto portale pateiktas gaires. Šiame portale privaloma užpildyti visus reikiamus formos laukus, o kiti laukai pažymėti kaip neprivalomi. Jei kai kurie iš tų laukų nėra aktualūs įmonei arba ji negali atsakyti į tuos klausimus, reikėtų įrašyti paaiškinimą pastaboms skirtame lauke.

Aplinkosauginis veiksmingumas vykdamas teisinės nuostatos ir nuoroda į taikomus teisinius reikalavimus formaliai nėra klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos dalis. Šioje ataskaitoje galima nurodyti taisomuosius veiksmus, kurių imtasi dėl nustatytos neatitikties.

2. Ataskaitą parengia organizacijos darbuotojas (aplinkosaugos vadybininkas), kaip ir EMAS. Ją patikrina sertifikuotojas (vertintojas) sertifikavimo ir kas trejus metus atliekamo pakartotinio sertifikavimo metu.

Apie ją pranešama personalui (BK Nr. 1952) (susirinkimuose ir intranetu) ir vadovybei (vadovybei atliekant metinę peržiūrą). Patikslinus BK Nr. 7 ⁽¹⁾ (tai atlikta 2017 m. gegužės mėn.) padidėjo sistemos skaidrumas, nes reikalaujama, kad įmonė paskelbtų šią ataskaitą plačiajai visuomenei, klientams, tiekėjams ir bendradarbiaujantiems partneriams. Ji turi būti paskelbta per pirmąjį sertifikavimą ir vėliau kiekvienais metais.

Ją skelbiant būtina laikytis Norvegijos duomenų apsaugos taisyklių ir privatumo įstatymų, neskelbiant tokių rodiklių kaip laikinojo nedarbingumo atostogos ir metinė apyvarta.

Komisijos išvada

Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita yra ELH atsiskaitymo (tiek vidaus, tiek visuomenei) pagrindas. Joje pateikiama skaidri organizacijos pasiekto aplinkosauginio veiksmingumo, vertinant pagal nustatytus rodiklius, apžvalga. Kaip ir visa ELH sistema, šios ataskaitos rengimas grindžiamas metodu, pagal kurį kriterijų ir rodiklių sąrašai iš anksto nustatomi sektoriaus lygmeniu. Šis metodas skiriasi nuo EMAS sistemos, kurioje visi aspektai nustatomi ir apie juos pranešama **remiantis individualizuota analize**.

Yra ir su ataskaitų turiniu susijusių skirtumų. Kaip ir EMAS, į ELH metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą įtraukiamas organizacijos ir jos aplinkosaugos vadybos sistemos apibūdinimas, organizacijos aplinkosaugos politika, taip pat nurodoma, kurie kriterijai taikyti, ir suteikto sertifikato statusas. Tačiau yra skirtumų, susijusių su tuo, kaip nurodomi pagrindiniai rodikliai, taikytini visoms organizacijoms, su atsiskaitymo reikalavimais pagal teisinius reikalavimus ir tų reikalavimų vykdymu organizacijoje.

Darbuotojai ir suinteresuotieji subjektai supažindinami su metine ataskaita pagal BK Nr. 1952. Metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą būtina pateikti visiems darbuotojams susirinkimuose arba intranetu. Įmonė taip pat privalo paskelbti šią ataskaitą plačiajai visuomenei, klientams, tiekėjams ir bendradarbiaujantiems partneriams. Ji turi būti paskelbta per pirmąjį sertifikavimą ir vėliau kiekvienais metais. Ją paskelbus viešai, ši ataskaita bus prieinama ne tik darbuotojams, bet ir išorės subjektams.

ELH ataskaitą patvirtina sertifikuotojas sertifikavimo metu ir vėliau kas trejus metus (per pakartotinį sertifikavimą). EMAS patvirtinimą trečioji šalis – EMAS aplinkosaugos ataskaitos vertintojas – privalo atlikti kiekvienais metais arba, MVĮ atveju, kas dvejus metus. Reikia pažymėti, kad 98 % iš ELH sertifikuotų įmonių pasinaudotų šia nukrypti leidžiančia nuostata, jeigu būtų registruotos EMAS.

Abiem ataskaitų teikimo sistemomis siekiama tikslo sąžiningai apžvelgti organizacijos aplinkosauginį veiksmingumą pagal rodiklius, susijusius su nustatytais aplinkosaugos aspektais. Abi jos yra tinkamos tai metodikai, kuria pagrįsta atitinkama aplinkosaugos vadybos sistema. Vis dėlto metodiniai šių sistemų skirtumai apima ir jų ataskaitų teikimo dalis. Be to, į EMAS aplinkosaugos ataskaitą taip pat įtrauktas reikalavimas patvirtinti teisinę atitiktį ir ji turi būti išorės vertintojo patvirtinama kiekvienais metais arba, MVĮ atveju, kas dvejus metus. Dėl šių skirtumų šios sistemos dalies negalima laikyti atitinkančia visus EMAS reikalavimus.

Remdamasi šiais duomenimis Komisija mano, kad su **komunikavimu (vidiniu ir išoriniu)** susijusi ELH sistemos dalis iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.

Galimos priemonės, kuriomis būtų pasiekta atitiktis EMAS reikalavimams

Nors šios ELH sistemos dalies negalima laikyti lygiaverte, išanalizavus nustatyta, kad ji beveik atitinka daugelį atitinkamų EMAS reikalavimų. Siekiant, kad ji atitiktų visus atitinkamus reikalavimus, reikėtų įgyvendinti šias papildomas nuostatas:

- į ELH organizacijos skelbiamą klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą turi būti įtraukti visi pagal EMAS reglamento IV priedą privalomi elementai, visų pirma:
 - reikšmingų organizacijos aplinkosaugos aspektų, nustatytų pagal EMAS reglamento I priede nurodytą procedūrą, aprašymas,

⁽¹⁾ BK Nr. 7: „Per pirmąjį sertifikavimą įmonė turi parengti klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą. Po pirmojo sertifikavimo metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita už visus praėjusius kalendorinius metus turi būti parengta ir pateikta „Eco-Lighthouse“ portale iki balandžio 1 d. Metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita turi būti prieinama plačiajai visuomenei, klientams, tiekėjams ir bendradarbiaujantiems partneriams.“

- pagrindiniai ir konkretūs rodikliai, apie kuriuos tinkamai pranešama,
- nuoroda į taikomus su aplinka susijusius teisinius reikalavimus ir aplinkosauginis veiksmingumas vykdant tuos teisinius reikalavimus,
- klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą turi patvirtinti akredituotas arba leidimą turintis sertifikuotojas kiekvienais metais arba, MVI atveju, kas dvejus metus. Sertifikuotojas turi tinkamu metodu užtikrinti, kad būtų nustatyti visi reikšmingi aplinkosaugos aspektai, rodikliai ir teisiniai reikalavimai ir į juos būtų atsižvelgta.

12 DALIS

Vadovybės atliekama metinė peržiūra

Atitinkamas EMAS reikalavimas

Remdamasi vidaus auditu, atitikties vertinimu, dialogu su suinteresuotaisiais subjektais (įskaitant skundus), organizacijos aplinkosauginiu veiksmingumu siekiant tikslų, taisomaisiais ir prevenciniais veiksmais ir ankstesne vadybos vertinamąja analize, aukščiausioji vadovybė vertina organizacijos aplinkosaugos vadybos sistemą, siekdama užtikrinti tolesnį jos tinkamumą, pakankamumą ir veiksmingumą. Atliekant vertinamąsias analizes turi būti vertinamos galimybės gerinti padėtį ir poreikis keisti aplinkos apsaugos vadybos sistemą, įskaitant aplinkosaugos politiką ir aplinkosaugos tikslus bei uždavinius. (II priedo A6 skirsnis)

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

Vadovybės atliekamą metinę peržiūrą formaliai apima BPK Nr. 6, kuriuo nustatyta, kad „vadovybė turi atlikti metinę SSA sistemos ir“ Eco-Lighthouse „procedūrų peržiūrą ir įvertinti, ar jos veikia taip, kaip numatyta“.

ELH pateikti duomenys ⁽¹⁾ rodo, kad ši sistemos dalis iš esmės priklauso nuo ELH metinės vadovybės atliekamos peržiūros, kurią atliekant centralizuotai vertinama SSA sistema ir ELH procedūros ir įtraukiamas metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje nurodyto aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas.

Generalinis direktorius ir už „Eco-Lighthouse“ įgyvendinimą atsakingas darbuotojas kartu su saugos atstovu ir profesinės sveikatos priežiūros atstovu kartą per metus susitikę peržiūri ir įvertina šią sistemą.

Remiantis pateiktu pavyzdžiu, ELH organizacijos vadovybės atliekama metinė peržiūra apima šiuos elementus:

- sistemos tobulinimo galimybes. Parengiami ir peržiūrimi veikslių planai,
- bet kokių teisės aktų ar taisyklių pažeidimų, nustatytų ataskaitiniu laikotarpiu, vertinimą,
- metinėje klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitoje nurodyto aplinkosauginio veiksmingumo vertinimą,
- naujų aplinkosaugos tikslų ir siekių nustatymą veikslių plane, skirtame įtraukti į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą.

Komisijos išvados

ELH vadovybės atliekamos peržiūros pagrindinis principas yra labai artimas EMAS, nes ji atitinka didelę dalį reglamento nuostatų dėl vadybos vertinamosios analizės („vadovybinės analizės“).

Remdamasi šiais duomenimis Komisija pripažįsta, kad su **vadovybės atliekama peržiūra (vadybos vertinamąja analize, arba vadovybine analize)** susijusi ELH sistemos dalis atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl gali būti laikoma lygiaverte.

Sertifikavimo įstaigų akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai

Atlikus toliau pateiktą analizę įvertinti akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai, pagal kuriuos sistemas leidžiama vertinti trečiajai šaliai – kvalifikuotam auditoriui.

⁽¹⁾ Be kita ko, žr. <http://miljofyrtarn.no/nyeverktoy>.

Atitinkami EMAS reikalavimai

1. EMAS reikalaujama, kad pagrindines vadybos sistemos dalis vertintų nepriklausomas akredituotas arba leidimą turintis vertintojas. Dalys, kurias reikia vertinti, išsamiai nurodytos EMAS reglamento 18 straipsnyje.
2. Prieš registraciją (4 straipsnio 5 dalis) pradinę aplinkosaugos analizę, aplinkosaugos vadybos sistemą, audito procedūrą ir jos įgyvendinimą turi įvertinti akredituotas arba leidimą turintis aplinkosaugos vertintojas ir tas pats vertintojas turi patvirtinti aplinkosaugos ataskaitą.
3. Pratęsiant registracijos galiojimą (pagal 6 straipsnį) registruota organizacija ne rečiau kaip kas trejus metus:
 - a) pateikia įvertinti visą aplinkosaugos vadybos sistemą ir audito programą bei jos įgyvendinimą;
 - b) parengia aplinkosaugos ataskaitą pagal IV priede išdėstytus reikalavimus ir pateikia ją patvirtinti aplinkosaugos vertintojui,
ir, neprieštaraujant pirmesniems punkтам, registruota organizacija **tarpiniais metais** parengia atnaujintą aplinkosaugos ataskaitą pagal IV priede nustatytus reikalavimus ir pateikia ją patvirtinti aplinkosaugos vertintojui.
Reglamento 7 straipsnyje nustatyta mažoms organizacijoms nukrypti leidžianti nuostata, pagal kurią minėtas dažnis sumažinamas nuo 3 iki 4 metų ir nuo vieno iki dviejų metų, jeigu įvykdytos konkrečios sąlygos.
4. Vertinimą ir patvirtinimą atlieka akredituotas arba leidimą turintis vertintojas 25 ir 26 straipsniuose nustatytais sąlygomis.
5. Aplinkosaugos vertintojai turi būti akredituoti arba gavę leidimus pagal EMAS reglamento 20 straipsnio reikalavimus. Aplinkosaugos vertintojas visų pirma tinkamais įrodymais įrodo savo kompetenciją, įskaitant žinias, susijusią patirtį ir prašomos akreditacijos arba leidimo galiojimo sričiai svarbius techninius gebėjimus.

Atitinkamų ELH reikalavimų vertinimas

1. *Nepriklausomas vertintojas.* Pagal ELH reikalavimus sistemos įgyvendinimą vertina trečioji šalis – sertifikuotojas (vertintojas). Šis sertifikuotojas (vertintojas) yra išmokytas ir patvirtintas „ELH Foundation“ ir oficialiai paskirtas savivaldybės. Sertifikuotojas (vertintojas) daugiausia vertina, ar organizacija atitinka bendruosius ir konkretaus sektoriaus kriterijus, konsultanto atrinktus taikyti ELH sistemoje. Sertifikuotojo (vertintojo) darbas yra ELH kontroliuojamas per kiekvieną sertifikavimą (kas 3 metus).
2. *Išorės vertinimas prieš sertifikavimą.* Po savarankiško įmonės atsiskaitymo ELH sertifikavimą atlieka sertifikuotojas (vertintojas). ELH sertifikavimas reiškia, kad tikrinama atitiktis iš anksto nustatytiems (bendriesiems ir konkretaus sektoriaus) kriterijams, tai taip pat apima tikrinimą, ar organizacija turi atnaujintą jai taikomų teisinių reikalavimų apžvalgą, taip pat sistemą, skirtą neatitiktčiai ištaisyti. Pagal svarbiausius teisinius reikalavimus yra nustatyti ELH kriterijai, kurie yra specialiai tikrinami. Taigi per vertinimo procesą iš esmės tikrinamas kontrolinis sąrašas naudojantis aplinkosaugos ataskaita per standartizuotas internetines priemones su konkrečiomis gairėmis, skirtomis kiekvienam kriterijui ⁽¹⁾. Po sertifikuotojo atlikto vertinimo „ELH Foundation“ individualiai patikrina kiekvieną sertifikavimą ir jį patvirtina prieš išduodama naują sertifikatą ar pratęsdama ankstesniojo galiojimą.
3. *Registracijos galiojimo pratęsimas:* kas trejus metus būtina pratęsti ELH licencijos galiojimą.

Prieš pakartotinį sertifikavimą organizacija turi peržiūrėti kriterijus ir patikrinti, ar ji vis dar atitinka galiojančius kriterijus. Šio proceso dokumentai turi būti pateikti interneto portale.

Per pakartotinį sertifikavimą vertintojas tikrina, ar metinės klimato ir aplinkos ataskaitos pateiktos taip, kaip reikėjo, kiekvienais metais. Jeigu ne, trūkstamas tarpines metines ataskaitas būtina parengti taip gerai, kaip tik įmanoma; galbūt galima tai padaryti atgaline data.

Pakartotinio sertifikavimo procesas yra visiškai tapatus sertifikavimo procesui. Sertifikuotojas (vertintojas) skiria dėmesį nuolatinei (aplinkosaugos) pažangai.

Išorės vertinimas tarpiniais metais neatliekamas. Tarpinės klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitos parengiamos pačioje organizacijoje. Turint omenyje, kad 98 % ELH sertifikuotų įmonių yra mažos organizacijos, ir remiantis 7 straipsnio nuostata, šis dažnis turėtų būti panašus į vertinimo, kas dvejus metus atliekamo EMAS, dažnį.

⁽¹⁾ Žr. 7 dalį.

4. Vertinimo ir patvirtinimo reikalavimai. Vertinimas atliekamas pagal pirmiau 2 punkte aprašytą procesą.

Sertifikuotojai yra bendrą kvalifikaciją turintys asmenys, dirbantys pagal leidimą, kurio galiojimo sritis yra plati (leidimai neišduodami konkrečioms sektoriams). Panašiai, kaip ir EMAS vertintojai, ELH sertifikuotojai aiškiai nustato ir su organizacija suderina sertifikavimo sritį (kurios organizacijos dalys bus sertifikuojamos), patikrina dokumentus, apsilanko organizacijoje, surengia pokalbius ir patikras vietoje. ELH sertifikuotojų vadove nurodyta, kad sertifikuotojas gali iš dalies remtis konsultanto, padėjusio pasirėngti sertifikavimui, pateiktu patikinimu ⁽¹⁾. Sertifikuotojas taip pat turi gebėti savo atliekamą vertinimą įforminti užrašais ir bet kokiais kontroliniais sąrašais, kuriuos galima parengti.

Kai sertifikuotojas patvirtina įmonę, jis parengia galutinį patvirtinimo raštą, kuriuo patvirtinama aplinkosaugos ataskaita (*Miljøkartlegging*) kartu su ataskaita dėl bet kokios nustatytos ir ištaisytos neatitikties. Abu dokumentai saugomi interneto portale. Tada „Eco-Lighthouse“ patikrina dokumentus ir įsitikina, kad taikyta procedūra atitinka taisykles ir gaires. Tai atlikus išduodamas ELH sertifikatas.

Sertifikuotojo patvirtinimą, mokymą ir jo darbo priežiūrą užtikrina „Eco-Lighthouse Foundation“ per savo interneto portalą, o nurodymai, kaip atlikti sertifikavimą, pateikti ELH sertifikuotojų vadove. Taip užtikrinamas vertintojo nepriklausomumas ir profesionalumas pagal ELH leidimų išdavimo reikalavimus.

Kaip pirmiau nurodyta 2 punkte, ELH specialaus kasmetinio patvirtinimo proceso nėra.

5. Akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai

ELH sukūrė savarankišką leidimų išdavimo savo auditoriams ir sertifikuotojams (vertintojams) sistemą. Sertifikuotojas (vertintojas) yra ELH patvirtinamas, mokomas ir kontroliuojamas ir veikia savivaldybės, kurioje įsikūrusi atitinkama organizacija, vardu. ELH atidžiai stebi jo darbą, tačiau apskritai jis nėra akredituotas pagal jokią standartizuotą ir pripažintą akreditavimo sistemą. „ELH Foundation“ yra sertifikuota pagal ISO 9001, tačiau neatitinka standarto dėl sertifikavimo teikimo (ISO 17021). Todėl ELH reikalavimus reikėtų lyginti su leidimų išdavimo reikalavimu, nustatytu EMAS reglamento 20 straipsnyje.

Leidimą turintį sertifikuotoją paskiria savivaldybė. Taip išlaikomas trečiosios šalies sertifikavimas ir ryšys su savivaldybėmis, kurios aktyviai dalyvauja procese. Taikant šią sistemą išvengiama sudėtingumo, užtikrinant, kad išlaidos nebūtų didelės. Galimybė vietoje rasti tinkamų vertintojų yra ELH sistemos sėkmei svarbus veiksnys: taip įmonėms (daugiausia mažosioms ir vidutinėms), neturinčioms daug reikšmingų aplinkosaugos aspektų, yra prieinamas sertifikavimas už priimtina kainą.

ELH nustatytų vertintojų (sertifikuotojų) kvalifikacijos reikalavimų svarbiausios nuostatos:

- ELH vertintojai (sertifikuotojai) mokomi gerai išmanyti savo sertifikuojamą (ELH) aplinkosaugos vadybos sistemą ir jos kriterijų sistemą,
- ELH vertintojai (sertifikuotojai) neakredituojami pagal sektorių, o patvirtinami juos mokant, iš esmės suteikiant bendrąją kompetenciją aplinkos apsaugos, SSA, kokybės kontrolės ir (arba) peržiūros srityse. ELH labai pasitikima kriterijū, kurie turėtų būti tikrinami, tikslumu. Tokiu požiūriu siekiama mažinti įmonių išlaidas, siekiant, kad būtų daugiau sertifikuotojų ir mažiau kelionių,
- teisinės žinias taip pat atstoja nuorodos į konkretaus sektoriaus kriterijus kartu su specialiu vertintojo vadovu,
- techninių aspektų žinios sutelktos svarbiausiose aplinkai srityse (transporto, energijos, atliekų ir kt.). „Eco-Lighthouse“ sertifikuojamos įmonės, kurių poveikis aplinkai nėra sudėtingas.

⁽¹⁾ ELH sertifikavimo vadove aprašytas sertifikavimo procesas: „Ne visus kriterijus galima patikrinti vienodai kruopščiai, tačiau raide „D“ (dokumentai) pažymėti kriterijai turi būti įforminti dokumentais. Aplinkosaugos analizė turėtų būti patikimos ir laikomos kruopščiai atliktomis, kad galėtų būti svarbiausiu pagrindu sprendžiant, ką reikėtų tikrinti. Sertifikuotojas nusprendžia, kurias sąlygas reikėtų kruopščiai patikrinti ir kuriuos kriterijus galima įvertinti per patikras vietoje. Jeigu aplinkosaugos analizę atlikęs konsultantas patikina, kad sektoriaus kriterijų yra laikomasi, sertifikuotojas iš esmės gali tuo pasikliauti, jeigu nėra tam prieštaraujančių požymių (tokių kaip nekokybiškai atlikta aplinkosaugos analizė, nepatikimos išvados, kitos aplinkybės).“

Kad sertifikuotojai (vertintojai) galėtų atlikti šias užduotis, ELH užtikrinama, kad jie įgytų toliau nurodytą kvalifikaciją (A) ir mokymą (B):

A. Vertintojų (sertifikuotojų) kvalifikacijos reikalavimai:

- aplinkosaugos sričių (energijos, transporto, atliekų, viešųjų pirkimų, išmetamų teršalų) žinios,
- auditoriaus kvalifikacija ir (arba) profesinė patirtis,
- atitinkama profesinė patirtis (susijusi su aplinka, SSA, ISO 14001, EMAS ir kt.),
- atitinkamas profesinis išsilavinimas (mokslo ir aplinkos studijų dalykai, SSA, ISO 14001, EMAS ir kt.),
- kitas svarbus profesinis išsilavinimas arba profesinė patirtis.

B. Sertifikuotojo (vertintojo) mokymas

Kai sertifikuotojas (vertintojas) priimamas mokytis, jis yra ELH individualiai rengiamas. Dalykai, kuriuos apima mokymas:

- įvadas į „Eco-Lighthouse“: trumpa organizacijos istorija, jos tinklas ir struktūra,
- įvairios pareigos ir susijusios atsakomybės sritys: konsultantas, vertintojas, savivaldybės koordinatorius, administratorius ir už „Eco-Lighthouse“ atsakingas asmuo įmonėje,
- jeigu yra išorės konsultantas, jis trumpai pristato, paaiškindamas praktinius sertifikavimo proceso aspektus, kad jie būtų geriau suprantami,
- „Eco-Lighthouse“ interneto portalas, įskaitant aplinkosaugos analizę, sertifikavimo ataskaitą,
- metinė klimato ir aplinkos apsaugos ataskaita,
- „Eco-Lighthouse“ sertifikavimo ir pakartotinio sertifikavimo procesas,
- audito metodai.

Papildomos priemonės, kurios bus įgyvendintos 2017 m.:

- egzaminai,
- terminuotas veiklos leidimas,
- sertifikuotojų (vertintojų) stebėjimas, vykdomas išorės įstaigos.

ELH ketina stiprinti dialogą su Norvegijos akreditavimo įstaigomis ir laikytis jų standartų bei reikalavimų, nors ir nesieks faktinio sertifikuotojų (vertintojų) akreditavimo, nes dėl to labai padaugėtų išlaidų įmonėms, kurios nori būti ELH sertifikuotos.

Komisijos išvada

ELH vadybos sistemos vertinimas patvirtino, kad yra skirtumų tarp EMAS ir ELH metodo (kuris yra pagrįstas kriterijais taikymo srities (sektoriai be sudėtingų aplinkosaugos aspektų) ir tikslinių grupių (daugiausia MVI)). Akreditavimo ir leidimų išdavimo reikalavimai taip pat atspindi šiuos skirtumus ir kai kuriuos ELH sistemos ypatumus, pavyzdžiui, bendradarbiavimas su savivaldybėmis arba siekis nedidinti sertifikavimo išlaidų.

ELH metodas apima sertifikuotojo (trečiosios šalies) atliekamą sertifikavimą, kuris gerai atitinka šios sistemos tikslus. Pagrindiniai skirtumai, palyginti su EMAS vertinimu, yra tokie:

- ELH sertifikavimo procesu siekiama vertinti atitiktį nustatytiems kriterijams, kurių rinkinys sudaro ELH sistemos pagrindą, įskaitant svarbiausių teisinių reikalavimų laikymąsi. Tokio sisteminio požiūrio nėra EMAS: šioje sistemoje vertintojas turi konkrečiu kiekvienos organizacijos atveju vertinti, ar tinkamai įgyvendinami reglamento reikalavimai, įskaitant reikšmingų aplinkosaugos aspektų nustatymą ir teisinių reikalavimų laikymąsi,
- ELH sertifikuotojo kompetencijos pagrindas yra kriterijų vertinimas. EMAS sistemoje kompetencija apima platesnes aplinkosaugos aspektų žinias ir konkrečias atitinkamo pramonės sektoriaus žinias,

- ELH vertintojus išmoko ir patvirtina „ELH Foundation“ ir jų darbas prižiūrimas individualiai. EMAS vertintojai yra akredituoti arba gavę leidimus ir prižiūrimi administracinių įstaigų, valdžios institucijų paskirtų pagal atitinkamą EMAS reglamento reikalavimą ir (arba) ISO 17021,
- EMAS kiekvienais metais atliekama išorės patikra siekiant užtikrinti, kad būtų patvirtinta aplinkosaugos ataskaita (tai daroma kas dvejus metus MVĮ, kurios sudaro daugumą ELH organizacijų). ELH sertifikavimas atliekamas kas trejus metus be tarpinių vertinimų.

ELH sistemoje, kurioje naudojami iš anksto nustatyti kriterijų rinkiniai, dėmesys telkiamas į mažas organizacijas (tėra nedaug įmonių, kuriose būtų daugiau kaip 250 darbuotojų, nėra sunkiosios pramonės įmonių), jos sertifikavimo sistema yra prižiūrima „ELH Foundation“ ir valdoma savivaldybių ir joje taikomas efektyvus ir praktiškas metodas MVĮ, norinčioms vertinti ir gerinti su sveikatos apsauga, aplinkosauga ir sauga susijusią savo praktiką.

Tačiau dėl esminės šios sistemos struktūros, pagrįstos kriterijų rinkiniais, ELH vertintojas (sertifikuotojas) neprivalo būti kompetentingas nustatyti kitus aplinkosaugai aktualius klausimus ar neatitiktį kitoms nuostatoms, kurios neįtrauktos į kriterijus. Be to, neturėdamas konkretaus sektoriaus žinių ar teisinių žinių, jis gali nesugebėti atlikti specialių patikrų vietoje ar patikrinti konkrečių techninių teisinio statuso duomenų patikimumo. Tokią konkrečią analizę gali reikėti atlikti siekiant įvertinti aspektus, kurie apima ne tik kriterijus, visų pirma papildomus pagal BK Nr. 1963 ⁽¹⁾ nustatytus aspektus, ir įvertinti teisinę atitiktį.

Iš šios analizės galima daryti išvadą, kad ELH sertifikavimo, kurį atlieka sertifikuotojas (trečioji šalis), sistema yra nuosekli, gerai atitinkanti visos sistemos struktūrą ir ypatumus. Tačiau ELH vertintojo kompetencijos reikalavimai nevisiškai atitinka EMAS reglamento atitinkamus reikalavimus.

Remdamasi šiais duomenimis, Komisija mano, kad su **akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimais** susijusi ELH sistemos dalis iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.

Išvada

ELH sistema yra gerai organizuota, šiuolaikiška ir teisinga, joje, remiantis trečiosios šalies vykdomu auditu, atliekamas daugelio įvairaus dydžio ir įvairių sektorių organizacijų aplinkosauginis sertifikavimas. Ji pagrįsta nustatytais bendraisiais ir konkrečių sektorių kriterijais, kuriuos turi atitikti organizacija, norinti būti sertifikuota. Tokia jos struktūra skiriasi nuo EMAS požiūrio, pagal kurį reikalaujama preliminariai nustatyti reikšmingus aplinkosaugos aspektus, būdingus konkrečiai organizacijai, kaip jos vadybos sistemos įgyvendinimo pagrindą.

Abiejų sistemų tikslinės grupės taip pat skiriasi. ELH aiškiai skirta MVĮ, o EMAS gali įgyvendinti visų dydžių organizacijos, įskaitant dideles pramonės organizacijas. Valdymo atžvilgiu ELH sistemą valdo ir jos reikalavimus nustato „ELH Foundation“. „ELH Foundation“ taip pat veikia kaip leidimus išduodanti įstaiga, atsakinga už mokymą ir patvirtinanti sertifikuotojus, dirbančius įvairiose savivaldybėse. EMAS valdymas grindžiamas teisėkūros procedūra priimtu aktu (ES reglamentu), jame dalyvauja valdžios institucijų paskirtos įstaigos, o vertinimą privalo atlikti akredituotas arba leidimą turintis vertintojas.

Kaip pabrėžiama visame šiame dokumente, abiem sistemomis siekiama panašaus bendro tikslo (didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą), tačiau skirtingais metodais. Jų reikalavimai nėra visiškai vienodi. Kai kurios ELH dalys iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, o kitos pripažintos atitinkančiomis šiuos reikalavimus. Tų ELH dalių, kurios nevisiškai atitinka EMAS reikalavimus, negalima pripažinti lygiavertėmis. Tačiau tos organizacijos, kurios nori pereiti prie EMAS, gali, remdamasi šiuo dokumentu, tas dalis priderinti, prieš prašydamos EMAS registracijos.

Remdamasi šiuo vertinimu Komisija pripažįsta, kad:

- toliau išvardytos „Eco-Lighthouse“ dalys atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus, todėl šias dalis galima laikyti lygiavertėmis atitinkamiems EMAS reikalavimams:
 - aukščiausiosios vadovybės įsipareigojimas ir dalyvavimas,

⁽¹⁾ BK Nr. 1963: „Įmonė turi nustatyti kitus sau svarbius aplinkosaugos aspektus ir apsvarstyti bet kokius dėl jų reikalingus veiksmus ir (arba) įtraukti juos į metinę klimato ir aplinkos apsaugos ataskaitą ir (arba) stebėti juos pagal veiksmų planą.“

- aplinkosaugos politikos nustatymas,
 - tikslai ir aplinkosaugos programa, nustatomi siekiant užtikrinti nuolatinį padėties gerinimą,
 - organizacinė struktūra, mokymas ir darbuotojų dalyvavimas,
 - dokumentų reikalavimai,
 - veiklos valdymas,
 - avarinė parengtis ir reagavimas,
 - tikrinimas, vidaus auditas ir taisomieji veiksmai,
 - vadovybės atliekama peržiūra (vadybos vertinamoji analizė, arba vadovybinė analizė),
 - toliau išvardytos „Eco-Lighthouse“ dalys iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus:
 - aplinkosaugos analizės atlikimas – preliminari analizė,
 - teisinės atitikties užtikrinimas,
 - komunikavimas (vidinis ir išorinis),
 - „Eco-Lighthouse“ sertifikavimo įstaigų akreditavimo arba leidimo gavimo reikalavimai iš dalies atitinka atitinkamus EMAS reikalavimus.
-